

LADY IN

ČASOPIS DÁMSKÉHO
INVESTIČNÍHO KLUBU
ČESKÉ SPOŘITELNY
JARO 2011

*Architektura
s ženskou
duší*

Rating
na finančních
trzích

Všechny
vůně
Brazílie

s.Oliver

představuje poprvé
v ČR dámskou kolekci

SELECTION

s.Oliver

SELECTION

WWW.SOLIVER.COM

Velkým expertem na výrobu plédů všech možných velikostí, vzorů i zahřívacích schopností (v nabídce jsou lehké hedvábné i silnější z mohéru nebo kašmíru) je německá společnost Eagle Products, která dokonce za jeden z nich získala prestižní cenu Design Plus. Nám se nejvíc zalíbil vlněný pléd Tundra s nopkovou strukturou. www.eagle-products.de

Severské textilní doplňky a jejich nadčasový design jsou pověstné. Tyto zelené a fialové polštáře i grafický vzor prvního z nich patří mezi každoroční jarní bestsellery dánské značky Mette Ditmer. Jsou vyrobeny z vysoce kvalitní bavlny, a pokud nemáte chuť si je objednat přes internet, můžete podobné najít i v nabídce řetězce Ikea. www.mettetditmer.dk

Nový *jarní rituál*

Kromě pravidelné obměny svého šatníku a obligátního velkého úklidu si vyhraďte čas i na proměnu svého domova a vnesť do něj novou energii. Nemusí se přitom jednat o nahrazení celých kusů nábytku, stačí vybrat si nový přehoz z kvalitního materiálu, zavěsit záclony lehounké jak vánek nebo staré sofa zkrášlit polštářem s elegantním vzorem.

A nový svěží interiér je na světě!

Díky spolupráci s významnými světovými návrháři a bombastickou prezentací svých každoročních kolekcí se další německá značka, Sahco, dostala v oboru až na špici. Tato látka vhodná pro čalounění je z kolekce Signature a nese příznačný název Primavera (Jaro). www.sahco.de

Také některé luxusní módní domy mají své Home Collections. Vyhlášené jsou například doplňky francouzské značky Hermès, z nichž za pozornost stojí zejména kašmírové deky a hedvábné polštáře v barvách typických pro tuto společnost. Na obrázku polštáře Plumes a Champs de Courses s ilustrovaným dekorem a tématem dostihů a peří.

Také Giorgio Armani navrhuje spolu s týmem odborníků nejen doplňky, ale dokonce i rozměrnější nábytek. Značkou Armani Casa si můžete vybavit celý byt, nám by ale pro začátek klidně stačil třeba tento velký polštář Defoe se známým symbolem, který nikdo nepřehlédne. Prodává Stopka.

Francouzský designér Pierre Paulin, který se stal legendou 20. století, navrhl pro firmu Ligne Roset poetický motiv koberce Allusion, který v nabídce značky patří mezi stálice. Stačilo mu jednou ráno pozorovat zasněženou zahradu a stopy po hopkajících sýrkórkách.

Text **Mária Mlčoušková**
Fotografie **archiv**

Nejvyšší linií Sahco (viz výše) je řada pojmenovaná po jejím autorovi, designérovi Ulfu Moritzovi. Její součástí jsou jak záclony a dekorační látky, tak i stále více se uplatňující textilní tapety. Se silnými slunečními paprsky bude v oknech vynikat i delikátní zpracování a vzor této záclony Orchidea.

Milé čtenářky,

s dvanáctým číslem časopisu Lady In vás zveme nejen do jeho čtvrtého ročníku, ale především do čtvrtého roku života Dámského investičního klubu České spořitelny. Dovolte mi proto podělit se s vámi o několik čísel. Připomínám třetí klubové narozeniny, které jsme oslavili v polovině února. V prvních březnových dnech jsme prolomili hranici 2 200 registrovaných členek, z nichž 77 % pochází z Čech, 20 % z Moravy a zbytek tvoří dámy se zahraniční adresou. Téměř osmdesát procent členek je v produktivním věku mezi 30 až 60 lety, přitom nejpočetnější zastoupení má věková kategorie 30 až 39 let. Z řad klientek České spořitelny je mezi členkami klubu již přes 700 investorek, z nichž téměř dvacet procent investuje pravidelně.

Za dobu svého fungování připravil Dámský investiční klub osm odborně-společenských setkání – šest z nich se konalo v Praze a dvě v Brně. Celkem jsme na nich přivítali přes 1 600 hostů, z toho jen na třech loňských klubových akcích téměř 500. Letos plánujeme uspořádat opět dvě až tři větší akce pro začínající i zkušené investorky a vydat obvyklá čtyři čísla časopisu.

Věříme, že díky našim cíleným vzdělávacím aktivitám – ať už v rámci odborně-společenských setkání, prostřednictvím odborných článků v Lady In či na klubových webových stránkách – se lépe orientujete ve světě investic, a tak s větší jistotou spravujete své osobní i rodinné finance. Budeme rádi, když se z vás, které jste dosud z nejrůznějších důvodů neinvestovaly, stanou alespoň začínající investorky a vy zkušenější získáte ještě více odvahy.

Snad jsme i v aktuální edici Lady In namixovali atraktivní koktejl poučení a zábavy. Čekáme na vaše názory nejen k časopisu, ale ke všem klubovým aktivitám. Kontaktovat nás můžete telefonicky i písemně – prostřednictvím formuláře Napište nám, umístěného na klubových webových stránkách www.investicniklub.cz, nebo e-mailu damsky@investicniklub.cz.

Za celou redakci Lady In vám přejí krásné jaro plné dobrých investičních rozhodnutí!

Romana Vlková

LADY IN, jaro 2011

Vydavatel: Česká spořitelna, a.s., Olbrachtova 1929/62, 140 00 Praha 4, IČ: 45244782

Evidenční číslo: MK ČR E 18177

Šéfredaktorka: Romana Vlková

Editorka: Petra Doležalová

Redakce: Jaroslav Kropáček, Vera Maria Budway Strobach

Spolupracovníci: Petr Zahradník, Tomáš Ženčuch, Pavlína Zelničková, František Mašek,

Mária Mičoušková, Ladislav Špaček, Vladan Krumpal, Jiří Kolbaba, Darina Sieglóvá

Grafická úprava: Radek Rytina

Foto obálka: Allphoto

Obrazová úprava: Libor Špaček

Produkce a prodej inzerce: Petra Doležalová, Bluewind, dolezalova@bluewind.cz

Tisk: Expodata-Didot

Vychází: čtyřikrát ročně

www.investicniklub.cz

Obsah

- 3 PRO NI
Oblékněte byt do nových barev
- 6 PORTRÉT
Eva Jiříčná: život s nadhledem a stavby s pokorou
- 10 TVŮRKYNĚ
Surrealita kreseb Anežky Hoškové
- 12 S KABELKOU DO SVĚTA FINANCÍ
Lady In vyzpovídala Moniku Laušmanovou, ředitelku úseku Centrální řízení rizik České spořitelny
- 15 PĚT OTÁZEK PRO ČLENKU KLUBU
O tom, jak zaujmout a uspět ve světě venkovní reklamy, s Kamilou Mortimer, generální ředitelkou Outdoor Akzent
- 16 ETIKETA
Hvězdou společnosti za všech okolností
- 18 MONEY, MONEY, MONEY
Pronikněte do tajů dluhopisů a jejich možností
- 22 SVĚT NA DLANI
Žhavá Brazílie očima cestovatele a fotografa Jirky Kolbaby
- 27 GURMÁNKA
Brazilská hostina v kulisách Prahy
- 28 INVESTIČNÍ ENCYKLOPEDIE
Historie, současnost a budoucnost ratingu
- 30 KLUBOVÝ ZOOM
Vynálezy, které ženám usnadnily život
- 32 TOP RELAX
Zdraví, relax a životní energie z Wellness Rooseveltova
- 35 SEZONNÍ MENU
Jaro plné inspirace
- 36 KULTURNÍ TIPY
Lady In vybírá z pestré palety nabídky nadcházející sezony
- 38 ZEPTALI JSME SE
Heleny Čacké, ředitelky Centrálního depozitáře cenných papírů

Práce a kreativní přístup
se staly její hlavní životní
náplní. A je jedno, zda se
jedná o velkou stavbu,
nebo třeba jen
o vchodové dveře.

S humorem a pokorou

„Hrdá nejsem vůbec na nic. Vše, co jsem udělala, bych nejraději předělala a zkusila znovu a líp,“ tvrdí o sobě nejslavnější česká architektka Eva Jiříčná. Ačkoli má za sebou hezkou sbírku významných realizací po celém světě a za svou práci obdržela mnoho prestižních ocenění, včetně Řádu Britského impéria uděleného anglickou královnou, její nejvýraznější ozdobou zůstává neuvěřitelná skromnost. I v sedmdesáti dvou letech ji pohání ohromný elán a nutková potřeba tvořit. „Nejvíc se mi líbí projekt, který teprve přijde.“

Rodačka ze Zlína, absolventka architektury na ČVUT a také AVU žije už od srpna 1968 v Londýně, kam původně odjela jenom na stáž. Koncem roku 1968 jí život naruby obrátil dopis z velvyslanectví se zprávou, že je její „návrat do vlasti z důvodu veřejného zájmu nežádoucí“. „Ve své naivitě jsem ani netušila, že to bude trvat jedenadvacet let. Myslela jsem si, že se to za dva měsíce vyřeší, že někdo přijde a Rusy z Česka vyžene.“ Uplynul rok, dva. Musela řešit řadu existenčních problémů. S manželem, který s ní byl v Londýně také, se brzy rozešli. I když v tamním architektonickém ateliéru díky studiu na české fakultě vynikala oproti svým britským kolegům mnohem většími technickými znalostmi a dostávala náročné úkoly, jako cizinka z Východu neměla velký plat. V Londýně se starala i o svého sedmnáctiletého bratra, který do Británie vyrazil společně s ní, jen na letní brigádu. „Bratr zůstal v Anglii, protože chtěl studovat. To by už u nás kvůli mně nemohl. Rozhodovali jsme se pod vlivem očekávání, že se naše situace brzy vyřeší a vrátíme se. Tatínek mi tenkrát z Japonska, kde v roce 1968 pracoval, napsal: Děti, nemějte starost, zastavím se pro vás v Londýně.“ Domů ho však poslali přes Rusko a Eva Jiříčná už svého milovaného otce nikdy neviděla. Nepustili ji ani

na jeho pohřeb. Doma ji pak odsoudili v nepřítomnosti ke třem letům vězení – za neoprávněný odchod z vlasti. Přesto ji, stejně jako jejího otce, nepřízeň osudu nezlomila a dál ji hnala ohromná láska k architektuře, smysl pro humor a nadhled, se kterými zvládla přeskocit nejednu životní překážku.

NO A CO?

Eva Jiříčná tvrdí, že jí v životě nejvíc pomohla její výchova. Rodný Zlín s ní museli ještě jako s miminkem rodiče opustit těsně před koncem války. „Přestěhovali jsme se do maličkého záměčku v Hostavicích u Prahy, který patřil jednomu z Baťových ředitelů. Můj tatínek architekt s kolegy tu pracovali na plánech poválečné obnovy Zlína a schovali se tu před Němci. Pak přijeli ruští vojáci a ze záměčku si udělali nevěstinec. A tak jsme se jen se dvěma taškami, co jsme pobrali, přesunuli k dědečkovi do Prahy a později do pražského bytu, o který jsme přišli ve chvíli, když byla zrovna maminka v porodnici s bratrem. Ale ani takové peripetie nepřipravily tatínka o úžasný smysl pro humor a lásku ke své práci. Pořád ho vyhazovali, protože nevstoupil do strany, ale on se nikdy nehádal a z ničeho nedělal žádnou tragédii. Maminka mě zase svéhlavým

Za sérii náhrdelníků pro Belda Factory byla nominována na cenu Czech Grand Design. „Bylo hezké hrát si se šperky, podobně si hrajeme i v architektuře.“

způsobem vedla k tomu, abych se nebrala vážně. Když jsem třeba přinesla jedničku ze školy, opáčila: No a co? Brala to tak, že snažit se je prostě povinností každého člověka.“ A tato vlastnost Evu Jiříčnou provázela celý život. „I když budu fňukat, že se rozvádím, nepomůžu si. Takže jsem se raději vždycky snažila dělat to, co mám ráda, a to mi pomáhalo. Obvykle jsem vytáhla tužku a papír a něco jsem smolila, ať už to někdo chtěl, nebo ne. Nebo všechny ty soutěže, které jsem většinou prohrála... Nikdy jsem doma netruchlila. Když jsem přišla s tím, že jsem deprimovaná, maminka řekla: No tak dobře, ale teď uklid' koupelnu, pak záchod... To si pak člověk deprese rozmyslí.“

VŽDY EXISTUJE ŘEŠENÍ

Plynuly roky a Londýn se stal domovem talentované architektky. V ateliéru Louis de Soissons, kde strávila skoro deset let svého života, dostala na starost svůj první významný projekt, přístav v Brightonu, skutečný vzestup kariéry však odstartovala až spolupráce se známým architektem Richardem Rogersem. V roce 1982 pracovala s tehdejšími životními partnery Janem Kaplickým na řešení jednoho patra londýnského obchodního domu Harrods a v roce 1984 založila vlastní architektonické studio Eva Jiricna Architects. Její doménou se staly především interiéry. Specifickou tvář dodala například módním butikům Joseph, Hugo Boss, Kenzo, Vidal Sassoon a Joan and David.

Do Čech se vrátila až po převratu v roce 1990 – se štábem BBC natočit dokument o architektuře mezi dvěma světovými válkami. Šest let nato se stala profesorkou a vedoucí ateliéru architektury na VŠUP. Kromě toho otevřela v Praze s architektem Petrem Vágnerem studio AI Design Praha, plné mladých lidí. Práce s nimi ji prý nesmírně nabíjí. „Lidé v kanceláři na rozdíl ode mne mládnou, což je příjemné. Většinou

z nich je mezi pětadvaceti a pětatřiceti lety.“ Oproti těm starším, kteří si již mnohokrát spálili prsty, mají podle jejich šéfky odvalu. „Nutí mě přemýšlet, jak to jde, a ne, jak to nejde. V Česku je to zapotřebí hlavně na začátku projektu, v Anglii naopak na jeho konci. Tam vám zpočátku vše odsouhlasí s ohromným nadšením a ještě si malují mnohem víc. Jenže pak zavolají a řeknou: Tohle nemůžeme a toto vlastně také ne... Tady je to přesně obráceně. Na začátku vám vysvětlí, proč to nejde – no a pak je najednou vše možné. Myslím, že je to o nátuře. Češi mají daleko větší strach z nových věcí.“

ENERGIE Z POUHÉ VŮLE

Práce a kreativní přístup se staly její hlavní životní náplní. A nepolevuje ani s věkem. Je jedno, zda se jedná o otázky velké stavby nebo třeba jen o vchodové dveře. „Když mám nějaký problém, uložím si ho v mozkové kůře a pořád na něj myslím. Ráno, v koupelně, ve sprše, v metru... A tím, že je stále v mé mysli, tak mě to většinou náhle napadne. Dostaví se potřebná asociace.“ Někdy ale v procesu řešení ustrne, to když problém sleduje ze špatného úhlu a jednoduše se zablokuje. V takové situaci Eva Jiříčná doporučuje zastavit se, podívat se na věc z nadhledu a začít znova. „Svou práci musíte mít rádi a nelítovat ztracené námahy. Samotná tvorba vám dá tolik zpátky, že ona energie se zrodí z pouhé vůle, že to chcete dělat. Je to stejné, jako když třeba v sobotu v šest ráno přiletím z New Yorku a spěchám, abych byla v devět hodin na józe. Na jednání bych se rozhodně tak nehrnula.“ Jóga a pilates se pro ni podle jejích slov staly báječnou kombinací, jak své tělo udržet pružné a pevné, aby i ve svém věku mohla šplhat po žebřících. „Ty dva různé přístupy mám ráda a potřebuji je stejně jako tužku a papír.“

Eva Jiříčná vede projekty po celém světě. Létá mezi Prahou, Londýnem, Monakem, Bangkokem, New Yorkem i Itálií. A právě na poslední jmenovanou zemi vzpomíná z profesního hlediska velmi ráda. „V Itálii mají všichni zájem o kvalitu. Pracovala jsem tam se skutečnými mistry ze staré školy, lidmi, kteří mají ohromnou radost z práce a jsou na ni pyšní. K tomu jsem třeba v Anglii nikdy nedošla, tam ten italský šmrnc chybí. V Itálii jsou všichni tak trošku Leonardově rukama i hlavou.“

KRÁSA INSPIRACE I TVORBY

Čas strávený v letadle je jedním z mála, který má sama pro sebe. Využívá ho pro čtení, nejraději ve francouzštině, která je podle Evy Jiříčné velmi emotivní. „Vychutnávám si krásu jazyka Balzacových románů, ale baví mě knihy třeba i o kvantové fyzice, přestože jí rozumím jen málo. Když se mi líbí práce nějakého autora, sleduji, co všechno vydal. Jako třeba Paulo Coelho. Jsou i knihy, které čtu pořád. Malý princ od Exupéryho je taková moje bible, a i když je to pohádka, je velice moudrá.“

Podobně široký rozsah, jaký čerpá z literatury či hudby (miluje Beatles i Chopina), předává světu svou prací. O její všestrannosti svědčí i nedávno prezentovaná jedinečná kolekce 21 šperků, kdy byla za svou sérii náhrdelníků pro Belda Factory nominována na cenu Czech Grand Design. „Vlastně to byla náhoda, vždyť jsem vůbec nevěděla, jak začít,“ vzpomíná se svou typickou skromností. „Jiří Belda, se kterým jsme spolupracovali, mě jako šperkař naučil, co jsem neuměla – třeba jak se ohne kousek stříbra nebo jak se tvoří zapínání –, a já zase přinesla zkušenosti s materiály, se kterými on zatím nepracoval. Bylo hezké si se šperky hrát, podobně si hrájeme v architektuře. Postavíte lidské tělo do protikladu

„Když jsem přišla s tím, že jsem deprimovaná, maminka řekla: No tak dobře, ale teď uklid' koupelnu, pak záchod... To si pak člověk deprese rozmyslí.“

K nejvýznamějším pražským realizacím Evy Jiříčné patří nová oranžerie Pražského hradu, citlivá rekonstrukce Kostela sv. Anny s impozantním krovem i elegantní hotel Josef s charakteristickými detaily.

s objektem. Někdy udělá šperk na obyčejném svetrku a kalhotách z někoho docela nového člověka.“

Při tvorbě šperků využila i svou nejoblíbenější dvojici materiálů – krystal a kov. Sklo miluje, protože jí umožňuje vytvářet světlou hru a světlé prostory. Kov zase proto, že je tvárný a pevný a v porovnání se dřevem a cihlami ho není potřeba takové množství. Sama má ve svém londýnském bytě minimum věcí. Vzdušné skleněné stoly i plastové židle nechávají vynít stále kvetoucí orchideje. Podtrhují její filozofii, že v interiéru by měl být člověk především sám sebou.

STAVBY S DUŠÍ

I když skromná architektka neopomíná poznamenat, že dnes by všechny své stavby vytvořila lépe, na každou svoji pracovní zkušenost vzpomíná ráda. Některé z nich jí však zůstaly pod kůží trochu hlouběji, snad díky duchu samotného místa. Takový místem je třeba Kostel sv. Anny, o jehož rekonstrukci Evu Jiříčnou požádal Václav Havel. „Naše role byla značně limitovaná – měli jsme víceméně rekonstruovat něco, co mělo v sobě ducha tolika generací! Lidé v něm třeba namalovali s upřímným srdcem ruku svatého, ve kterého hluboce věřili. Nebo tvář Krista, do které zobrazili vyjádření pocitů utrpení. Jedna generace za druhou pak překrývala stará díla

novými, že by to vydalo na celou knihu prolínajících se etap, tak jsme se snažili to jenom zakonzervovat. Památkáři chtěli, abychom to zrekonstruovali, ale od kdy? Historie tam začíná 1320, nebo jsme měli začít od roku 1420, 1568, 1728? Lze vůbec rekonstruovat něco, co je ruina s tolika předchozími změnami v různých stylech? Byl tam například dřevěný krov a žádná klenba. Když jsme to tak chtěli nechat, památkáři řekli: Nahradejte to betonovou klenbou. To mi přišlo strašně líto.“ V působivém interiéru, kterého se s pokorou věhlasná architektka se svým týmem zhostila, dnes probíhá řada akcí pro dobrou věc, za což, jak říká, je nesmírně ráda.

V otázkách etiky a motivace architektury je Eva Jiříčná nekompromisní. „Nerada dělám pro někoho, kdo nemá jiný zájem, než na tom vydělat.“ Největší radost jí přináší veřejné prostory, které mohou potěšit lidi. „Třeba teď pracujeme v Plzni na budově transplantačního oddělení. Snažíme se vytvořit příjemné prostředí. Přála bych si, aby pacientům přineslo alespoň trochu hezkého pohledu na svět a chuť bojovat za život.“ Jejím cílem je prostě architektura s duší. „Mám radost, když se třeba po koncertě ve zlínské kulturní hale ozvou hudebníci s tím, že tam byla dobrá akustika a hezky se jim hrálo.“ Stavby Evy Jiříčné rozhodně duši mají.

Eva Jiříčná

Ženách ve světě architektury

Když jsem studovala, bylo kolem mě jen velmi málo žen, a později, když jsem už pracovala, jsem na stavbě ženy téměř nepotkávala. Samozřejmě, když jsem přišla na stavbu, všichni se mi snažili ukázat, že jako žena to nemohu umět a musím být hloupá. Tak jim říkám, ano, jsem hloupá, ukažte mi, jak to mám udělat. Ti se pak mohli přetrhnout. Ženy architektky, které znám, jsou často schopnými manažerkami. Na rozdíl ode mě – já mám spíš emocionální než racionální přístup.

Těch, kteří pomáhají tvořit

Mám lidi ráda a nejvíce obdivuji ty, kteří dělají, co architekti navrhnu, a dělají to dobře. Protože z toho sami nic nemají, jsou blbě placení, nikdo je nefotografuje, nemají z toho slávu, mrznou při práci v zimě, dřou v horku, blátě... To jsou lidé, na kterých my architekti závisíme, a jsem ráda, když je mezi námi dobrý vztah.

Partnerech

Měla jsem několik partnerů a se všemi se stále přátelím. Měla jsem štěstí, že jsem byla v životě nezávislá. Když se věci začaly sypat, sebrala jsem svých pár věcí a začala jsem znovu. To jsem musela udělat několikrát a ne vždy kvůli rozchodu s partnerem. Člověk se musí v takových situacích vypořádat s všelijakými problémy materiálními

a emocionálními, ale vždyť ve světě tolik lidí trpí z důvodů, které nezavinili a které se nedají vylepšit. Díky profesi nemám nikdy moc času na sebelitování. Nepovedlo se mi potkat někoho, s kým bych vydržela být celý život, asi je to moje chyba. Je hezké, když člověk má děti, ale mně se to nepodařilo, tak i proto musím tu energii dát do něčeho jiného. Naštěstí mám vždycky něco, co mě zajímá, co chci dělat a čemu se můžu věnovat.

Přístupu k životu

Vždycky se snažím najít cestu. Když vyvstane problém, nevyřešíte ho tím, že ho odsunete. Takže když někdo zavolá a stěžuje si, hned to vyřídím. A poděkuji mu, že to chtěl řešit. Sama hledám východisko, které by nebylo problémem pro ostatní. A ve spoustě situací mi pomáhá smysl pro humor.

Finanční krizi

V Čechách to na nás nedopadlo, měli jsme více práce, než jsme mohli zvládnout, ale v Anglii jsme prožili dva dost náročné roky. Všechny projekty se zastavily, telefony přestaly zvonit. Nemohla jsem ale jen tak zavřít kancelář, všichni ti lidé jsou moji kamarádi. Rozhodli jsme se, že to vydržíme. Po těch 42 letech v Anglii to bylo už asi počtvrté, co jsem musela zatnout zuby, ale tentokrát to bylo trochu horší. Dnes už mají naštěstí zase všichni práci.

○ EVA JIŘIČNÁ DOSTALA ZA SVOU PRÁCI TOLIK OCENĚNÍ V MNOHA ZEMÍCH, ŽE JE ZDE ANI NELZE VŠECHNA VYJMENOVAT. JE JEDINOU ŽENOU ČESKÉHO PŮVODU, KTERÁ JE KOMANDÉREM ŘÁDU BRITSKÉHO IMPÉRIA. ZÍSKALA OCENĚNÍ ROYAL DESIGNER FOR INDUSTRY A MEXICKOU CENU EXCELLENCE AWARD ZA PŘÍNOS MEZINÁRODNÍMU DESIGNU. BYLA PREZIDENTKOU ARCHITECTURE ASSOCIATION V LONDÝNĚ, JE ČLENKOU KRÁLOVSKÉ AKADEMIE UMĚNÍ A AMERICKÉHO INSTITUTU ARCHITEKTŮ. BYLY JÍ UDĚLENY ČESTNÉ DOKTORÁTY NA CELÉ ŘADĚ PRESTIŽNÍCH UNIVERZIT. BYLA TAKÉ ČLENKOU MNOHA POROT MEZINÁRODNÍCH SOUTĚŽÍ, MIMO JINÉ NA NÁRODNÍ KNIHOVNU V PRAZE, I KDYŽ NA NI ASI NEBUDE MÍT – VZHLEDEM K SMUTNÉMU OSUDU VÍTĚZNÉHO NÁVRHU – TY NEJLEPŠÍ VZPOMÍNKY.

○ MEZI JEJÍ NEJVÝZNAMNĚJŠÍ STAVBY PATŘÍ NAPŘÍKLAD PŘÍSTAVBA VILY OVE ARUPA NEBO AUTOBUSOVÉ NÁDRAŽÍ CANADA WATER BUS STATION V LONDÝNĚ. V NEDÁVNÉ DOBĚ VYTVOŘILA VÝSTAVNÍ PROSTORY PRO LONDÝNSKÉ VICTORIA AND ALBERT MUSEUM. PO ROCE 1990 PAK ZÍSKALA ŘADU ZAKÁZEK TAKÉ V ČESKU. NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PRAŽSKOU REALIZACÍ EVY JIŘIČNÉ JE BEZESPORU NOVÁ ORANŽERIE PRAŽSKÉHO HRADU S UNIKÁTNÍ OCELOVOU KONSTRUKCÍ. Z DALŠÍCH VYNIKÁ TŘEBA LÁVKA PRO PĚŠÍ V MĚSTSKÝCH SADECH V BRNĚ, V PRAZE STŘÍZLIVÝ, ALE PŘITOM ELEGANTNÍ HOTEL JOSEF NA STARÉM MĚSTĚ, KAVÁRNA ČERNÁ LABUŤ A NĚKOLIK INTERIÉRŮ – NAPŘÍKLAD V GEHRYHO TANČÍCÍM DOMĚ, PROSTORY PRO BRITISH COUNCIL NEBO PŮDNÍ BYT KARLA SCHWARZENBERGA. Z POSLEDNÍ DOBY ZE SPOLUPRÁCE S ATELIEREM AI DESIGN STOJÍ ZA ZMÍNKU PŘEDEVŠÍM KAMPUS NOVÉ ZALOŽENÉ ZLÍNSKÉ UNIVERZITY TOMÁŠE BATI, KULTURNÍ A UNIVERZITNÍ CENTRUM VE ZLÍNĚ A KAVÁRNA V LÉKAŘSKÉM DOMĚ.

Surrealita

Obrazy Anežky Hoškové působí jako náhodná změť různých symbolů, znaků, výjevů a fantazijních představ. Skrývá se však za nimi precizní a poctivá kresebná práce i dlouhé přípravy. Nejen proto je považována za jednu z nejvýraznějších představitelk nastupující generace mladých českých umělců.

Text **Mária Mičoušková** Fotografie **archiv**

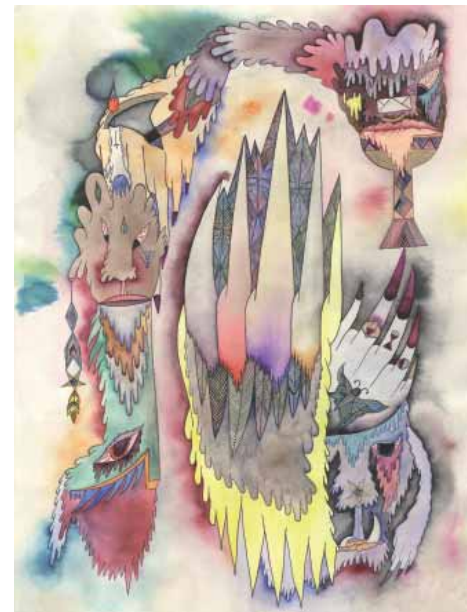
Kresby i instalace Anežky Hoškové, absolventky Fakulty výtvarného umění v Brně, kde studium v ateliéru Václava Stratila Intermédia ukončila v roce 2007, jsou poutavé z mnoha příčin. První z nich je nezaměnitelná stylizace, díky níž je možné její autorství okamžitě rozklíčovat. Svůj rukopis založila především na kresbě. V poslední době také vyměnila plošnou malbu za akvarel doplněný o inkoust. Jak říká, miluje, když se akvarel a inkoust rozpíjejí, jak na papíře, tak na plátně. „Ačkoli mě hodně lidí zná díky mým velkoformátovým obrazům, vždy pro mě byla a stále je nejpodstatnější kresba. Z ní celá má práce vychází. Jakékoli nápady, nálady, drobné detaily nebo naopak celostní črty si až obsedantně zaznamenávám precizní kresbou, která je pro mne nejpřirozenějším médiem. A po poslední návštěvě Lisabonu opouštím plošnou malbu a nastupuje akvarel – vzniká série They Came From The Stars, I Saw Them.“

Pro Anežčiny výjevy je rovněž charakteristická přítomnost „stop“ – buď jen podvědomě, nebo naopak naprosto cíleně připomínajících písmo. Jako tomu bylo v jednom z posledních cyklů tvorby, které před rokem prezentovala v žižkovské galerii 35M2 pod názvem Egyptian Reggae. Na obrazech se opakovaly hieroglyfy, volně odvozené z těch všeobecně známých egyptských, a také jiné symboly v podobě vševědoucího Božího oka, obelisků a pyramid, významných gest rukou, vše doplněné o vznešenou zlatou barvu. „Zásadní pro moji práci byla stáž ve Španělsku, díky níž jsem začala pracovat s náboženskými symboly, kostely, temnými odstíny barev a podobně, a pořád na ni navazuji.“

Se zmíněnou výstavou se pojí i další zvláštní aspekt díla Anežky Hoškové. „Ráda své obrazy i kresby při výstavách doplňuji o díla přizvaných umělců, která těm mým pozmění kontext, nebo je dokonce posunou úplně jiným směrem.“ S bratrem Jakubem, dalším úspěšným malířem nové generace, tvoří od roku 2003 uměleckou dvojici Indie Twins. Společně nebo samostatně fungují také pod pseudonymy Indie Twins d.j's Black Dumpling nebo Kiss Tempera d.j's. Při spolupráci jsou už dokonale sebraní: Anežka vytváří základní bázi a Jakub obrazy koloruje a dotahuje do konce, nebo k nim společně připojují trojrozměrné objekty či malbu přímo na zeď galerie. Společně také v roce 2003 založili vinohradskou galerii A.M. 180, která se stala platformou i dalších spřízněných umělců. „Škoda, že velké obrazy a malby jsou galeristi i sběrateli žádanější, kresba obecně by měla být

Pro Anežčiny výjevy je rovněž charakteristická přítomnost „stop“ připomínajících písmo. Na obrazech se opakují hieroglyfy volně odvozené z egyptských, symboly v podobě vševědoucího Božího oka, obelisků a pyramid doplněné vznešenou zlatou barvou.

víc doceněna. Sama si vytvářím vlastní sbírku těch nejlepších současných autorů.“

Pokud bychom měli trochu škatulkovat, dá se říct, že Anežka ve své tvorbě často využívá postupy surrealistické automatické tvorby, vizuální klišé tatoo, komiks padesátých let, indie music i heavy metal. Hraje si s atributy současné módy i designu a v poslední době můžete v jejích dílech objevit i okultní znaky a symboly. Právě ji totiž vážně zaujal hudební směr nazvaný witch house...

Anežka Hošková

VÍCE INFORMACÍ O AUTORCE ZÍSKÁTE
NA WWW.FLICKR.COM/PHOTOS/ANEZKAHOSKOVA.

Česká spořitelna *se regulace Basel 3 nebojí*

České banky se i díky poměrně konzervativnímu postupu s finanční krizí dobře vyrovnaly. Česká národní banka coby regulátor navíc důsledně dbala na dodržování stanovených pravidel. Něco se ale přece jen změnilo: nyní sledujeme daleko více ukazatelů a podrobněji než dříve, říká ředitelka úseku centrálního řízení rizik České spořitelny Monika Laušmanová.

S trochou nadsázky se dá říci, že skoro každý, kdo pracuje v bance, řídí riziko tam, kde pracuje.

Když se řekne řízení rizik, navíc centrální, málokdo ví, co si pod tím představít. Jak byste popsala činnost úseku centrálního řízení rizik, který v České spořitelně vedete?

V rámci řízení zmíněného úseku se centrálně zabýváme sběrem informací o všech druzích rizik. Naším hlavním úkolem je informovat představenstvo, která z těchto rizik mohou banku ohrozit s ohledem na potřebnou výši kapitálových zdrojů potřebných k jejich krytí. Zároveň také pochopitelně navrhujeme, co dělat, aby nebyla nijak ohrožena činnost banky. Její vedení se pak na základě našich informací rozhoduje, do kterých aktivit – respektive při jaké výši rizika – půjde, a kterým se naopak vyhne.

S jakými riziky se při své práci setkáváte?

Ta základní můžeme rozdělit do čtyř skupin: je to riziko úvěrové, tržní, likviditní a operační. Úvěrové riziko představuje nebezpečí, že někdo nesplatí nebo by za určitých okolností nemusel být schopen splatit úvěr. Za tržním rizikem se skrývá nečekaný pohyb tržních faktorů (cen, kurzů, úrokových sazeb aj.) na finančních trzích. Likviditní riziko vyjadřuje ztráty z neschopnosti banky platit své závazky nebo financovat svá aktiva. A nebezpečí nejirůznějších selhání pak zahrnujeme pod rizika operační. Mohou to být například informační technologie, procesy, lidský faktor, někdy je to ale také vliv některých neočekávaných externích faktorů.

Když to shrneme, jde vlastně o celý komplex navzájem propojených rizik, která často nelze řídit centrálně. S trochou nadsázky se dá totiž říci, že skoro každý, kdo pracuje v bance, řídí riziko tam, kde pracuje.

Náš úsek odpovídá za řízení rizik na finančních trzích stejně jako rizik operačních, což ovšem souvisí také s regulačními požadavky a jejich koordinací. Tvoří ho třicet zaměstnanců, zhruba polovina z nich se zabývá finančními trhy, třetina se zaměřuje na operační rizika, zbytek kolegů pak dává získaná data dohromady, včetně informací z úseků řízení kreditních rizik a řízení bilance, a analyzují schopnost banky absorbovat rizikové ztráty při krizových situacích včetně možností, jak tuto schopnost zvýšit.

Jaká jsou největší rizika, která mohou Českou spořitelnu ohrozit?

Pro Českou spořitelnu je tím nejdůležitějším úvěrové riziko, především selhání protistrany, které banka poskytla úvěr. Týká se to jak občanů, tak jednotlivých firem a institucí. Není to ovšem tak jednoduché. Často je třeba brát v úvahu i další faktory – jak může situaci v dané zemi ovlivnit stát, vláda nebo třeba možné problémy v jednotlivých průmyslových odvětvích.

Naším cílem je zjistit, nakolik může některé z uvedených rizik banku ohrozit. Tato rizika nelze nikdy zcela eliminovat, ale musíme je znát, umět sledovat a měřit, jinými slovy mít je pod kontrolou. To v praxi znamená mít představu, jak velké ztráty mohou bance přinést, a podle toho nastavit příslušné limity.

Z čeho při měření rizik vlastně vycházíte, z modelů pravděpodobnosti? Na základě čeho vznikají? Dá se z nich například zjistit, že v daném okamžiku je ještě riziko únosné, a později již nikoli?

Ano, vycházíme z pravděpodobnostních modelů, tedy z výpočtů, jak velké ztráty mohou za určitých okolností nastat a s jakou mírou pravděpodobnosti. Je ovšem třeba si uvědomit, že pracujeme s nejistou budoucností. Například u tržního rizika představuje základní limit maximálně možná ztráta z pohybu tržních ukazatelů (cen či jiných ukazatelů) na základě historických zkušeností a stanovení míry pravděpodobnosti, s níž může k takovéto ztrátě dojít. Na základě těchto modelů pak nastavíme omezující expozici k devizovým kurzům, úrokovým sazbám, cenám akcií či komodit, aby se banka vyrovnala s případným kolísáním trhu.

Za jakýsi ostrý test řízení rizik lze považovat nedávnou globální finanční krizi. Jak jste se s ní v České spořitelně vyrovnali?

České banky se s finanční krizí vyrovnaly obecně velmi dobře. Je to zřejmě dáno i tím, že postupovaly poměrně konzervativně a regulátor, tedy ČNB, navíc přísně dbal na dodržování stanovených pravidel. Finanční krize tak neohrozila významně domácí ekonomiku ani české banky. Ty si ostatně prošly

obdobím největších problémů v devadesátých letech, než byly největší z nich privatizovány. Banky si samozřejmě mohly otestovat, jak fungují jejich modely, a vyzkoušet dopady ve stresové situaci. I my jsme nyní ještě obezřetnější a sledujeme více ukazatelů a podrobněji.

Předpokládal bych, že činnost vašeho úseku prostupuje veškerou činností České spořitelny. Dá se říci, že v některé oblasti, jako je například kapitálový trh, jsou tato rizika největší a jinde naopak nízká?

Finanční krize i historie ukázaly, že rizika finančního trhu jsou neomezená. Případ bývalého makléře Jérôma Kerviel, který způsobil francouzské bance Société Générale škodu za zhruba pět miliard eur a s finanční krizí bezprostředně nesouvisí, ovšem poukázal i na něco jiného: že je také třeba lépe řídit operační riziko na kapitálovém trhu.

V tomto případě nešlo primárně o tržní riziko, ale o neautorizovaný obchod. Je otázkou, kdo všechno zde selhal. Určitě neměli dobře ohlídané procesy, když nevěděli, co se děje. Nebo to možná věděli, ale věřili, že se podobné transakce vyplatí...

Ukázalo se tedy, jak jsou některá rizika, v daném případě tržní a operační (povolené procesy), navzájem propojena a že mohou vést ke značným škodám.

Je sice hezké, když má banka na všechno stanoveny přísné limity, bez důkladné evidence a kontroly obchodů i procesů jsou však tyto limity k ničemu.

V poslední době se hodně hovoří o nové směrnici Evropské unie pro regulaci bank, známé spíše pod názvem Basel 3. Ta má přímý dopad na řízení rizik. Můžete nám přiblížit jednotlivé oblasti, kterých se tato směrnice v řízení bankovních rizik dotkne? Jak tomu bude v případě České spořitelny?

Basel 3 primárně reaguje na finanční krizi. Cílem je nastavit taková pravidla, aby nedošlo k jejímu opakování. Český regulátor byl vždy konzervativní, některé nové požadavky předepsané směrnicí Basel 3 plníme již delší dobu. Dopad těchto pravidel na náš

Základní rizika můžeme rozdělit do čtyř skupin: úvěrové, tržní, likviditní a operační. Naším cílem je zjistit, nakolik může některé z nich banku ohrozit. Tato rizika nelze nikdy zcela eliminovat, ale musíme je znát, umět sledovat a měřit, jinými slovy mít je pod kontrolou.

Basel 3 stanoví také kvantitativní i kvalitativní požadavky na řízení likvidity. V době finanční krize nikdo nevěděl, které banky mají problémy, a finanční instituce tak byly málokdy ochotny půjčit někomu jinému. Nová regulace se snaží tento problém vyřešit a stanoví ukazatele, které bude třeba plnit.

finanční trh by tak měl být minimální. Řada českých bank je již dnes splňuje – včetně České spořitelny, která je dobře kapitálově i likviditně vybavena. Musím ovšem dodat, že jde o změny, které se teprve připravují a ještě se vyvíjejí. Navíc mají být tato pravidla zaváděna do praxe postupně, až do roku 2019.

Co přesně tedy Basel 3 definuje?

Jsou to nová pravidla, která přesně vymezují, jak je chápán kapitál bank určený k pokrytí rizik, jak je přesněji měřit a pokrývat, jaká může být maximální velikost rozvahy a podrozvahy banky, jaké rezervy by měla banka tvořit v lepších časech na ty horší atd. Navíc Basel 3 stanoví také kvantitativní i kvalitativní požadavky na řízení likvidity. V době finanční krize nikdo nevěděl, které banky mají problémy, a finanční instituce tak byly málokdy ochotny půjčit někomu jinému. Nová regulace se snaží tento problém vyřešit a stanoví ukazatele, které bude třeba plnit.

Přesný obsah směrnice EU, která má všechny tyto záležitosti nově definovat, není zatím znám. Vycházíme-li ale z doporučení takzvané Basilejské komise pro bankovní regulaci (BCBS), je například jedním z ukazatelů délka doby, po kterou banka může v krizové situaci přežít.

Nová směrnice bude také přísnější k systematicky významným finančním institucím. Jde o to zabránit takzvanému domino efektu, tedy pádu velkých bank, který by pak mohl způsobit krach těch menších. Regulace významných bank bude proto přísnější, Basel 3 od nich bude požadovat více kapitálu a lepší řízení rizik. V případě finančních institucí by tak nemělo platit známé „too big to fail“, tedy že příliš

velkou banku vždy vláda zachrání, aby se nezhroutil celý bankovní systém, ale významné banky by samy měly být vůči krizím odolnější.

Znamená to, pokud jde o Basel 3, že se zatím spíše vyčká a v bankovníctví se nic nezmění?

Jednou ze změn, které se již promítly do legislativy, je odložení bonusů pro bankéře. Principy odměňování nesmějí podněcovat k podstupování nadměrného rizika v krátkodobém horizontu. Proto se hodnocení výkonnosti manažerů a obchodníků provádí i zpětně a výplata případných bonusů se rozkládá do budoucího času.

Následující požadavky, zejména na likviditu, budou platit od příštího roku. Další se budou postupně testovat a doplňovat průběžně až do roku 2019.

Na závěr mi dovolu specifičnou otázku, která bude jistě čtenářky Lady In velmi zajímat. Jak je to s přístupem mužů a žen k riziku? Je pravda, že muži více riskují a ženy jsou opatrnější, nebo máte jiné zkušenosti?

Já se domnívám, že ženy jsou obecně opatrnější a uvážlivější, neboli jejich averze k riziku je větší než u mužů. To neznamená, že ženy neumějí riskovat a investovat i do rizikovějších instrumentů. Jen riziko, do kterého jsou ochotny jít, je nesmí existenčně ohrozit. Muži občas mají s vidinou většího zisku tendenci riskovat příliš. Tento přístup jednotlivých pohlaví k riziku byl v podstatě potvrzen i průzkumem o způsobu rozhodování mužů a žen, který si Česká spořitelna pořídila v roce 2008, a jisté prvky jsme viděli i ve finanční krizi.

Monika Laušmanová

ABSOLVOVALA MATEMATICKO-FYZIKÁLNÍ FAKULTU UNIVERZITY KARLOVY (MFF UK) V PRAZE, OBOR PRAVDĚPODOBNOST A MATEMATICKÁ STATISTIKA. TAM TAKÉ ZAČALA PRACOVAT JAKO ODBORNÁ ASISTENTKA V ODDĚLENÍ FINANČNÍ A POJISTNÉ MATEMATIKY. V ROCE 1997 SE STALA KVANTITATIVNÍ ANALYTIČKOU A RISK MANAŽERKOU V EXPANDIA FINANCE, A. S., PO ROCE VYUŽILA NABÍDKY ERSTE BANK SPARKASSEN (CR), A. S., A NASTOUPILA JAKO VEDOUcí ÚTVARU ŘÍZENÍ TRŽNÍCH RIZIK. PO FÚZI ERSTE BANK CR S ČESKOU SPOŘITELNOU, A. S., ODPOVÍDÁ OD ROKU 2000 HLAVNĚ ZA OBLAST ŘÍZENÍ RIZIK NA FINANČNÍCH TRŽÍCH, OPERAČNÍCH RIZIK A ŘÍZENÍ VŠECH RIZIK VE VZTAHU KE KAPITÁLU BANKY. V CENTRÁLE ČESKÉ SPOŘITELNY PŮSOBÍ JAKO ŘEDITELKA ÚSEKU CENTRÁLNÍHO ŘÍZENÍ RIZIK. V ČESKÉ SPOŘITELNĚ SE AKTIVNĚ ANGAŽUJE I V PROGRAMU DIVERSITAS NA PODPORU ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ A SLAĐOVÁNÍ PRACOVNÍCH A RODINNÝCH POVINNOSTÍ. MONIKA LAUŠMANOVÁ JE PŘEDSEDKYNI KOMISE PRO BANKOVNÍ REGULACI V ČESKÉ BANKOVNÍ ASOCIACI. JE TAKÉ ČLENKOU VÝBORU PRO BANKOVNÍ DOHLED EVROPSKÉ BANKOVNÍ FEDERACE. DÁL UDRŽUJE KONTAKT S AKADEMICKOU SFÉROU, ČASTO PŘEDNÁŠÍ NA KONFERENCÍCH.

Reklama *ve velkém*

Velkoplošná reklama neboli billboardy u nás za posledních dvacet let vyrostly na těch nejneuvěřitelnějších místech. Pro mnohé jsou z hlediska bezpečnosti doslova nepříjemný plevel, jiní je berou jako zpestření nudné městské šedi a pro další jsou inspirací k návštěvě obchodu, který prezentují. Právě poslední skupinou lidí jsou ti, pro něž jsou billboardy určeny. Ale doba pokročila a i o jejich umístění se začíná hodně nahlas mluvit. O tom, že není billboard jako billboard, se nás pokusila přesvědčit **Kamila Mortimer**, generální ředitelka společnosti outdoor akzent, lídra na trhu venkovní reklamy.

Text **Petra Doležalová** Fotografie **archiv**

Která místa jsou z hlediska zásahu nejlepší a jak se to promítá do ceny?

Nejdůležitější je znát odpověď na několik otázek: o jaký produkt se jedná, kde a jak se prodává, jaká je cílová skupina, jaké další komunikační nástroje klient používá (tzv. média mix) a jaký má rozpočet. Pak můžeme pro venkovní reklamu zvolit nejvhodnější médium, velikost regionálního pokrytí a „sílu“ kampaně. Její umístění volíme tak, aby plocha byla dlouho a dobře viditelná, na frekventovaných místech, s čistým a udržovaným okolním prostorem. Ideální jsou lokality, v jejichž okolí se vyskytují určité typy obchodů, firemní pobočky nebo jiné pro klienta strategické body. Cena kampaně se odvíjí od toho, kolik ploch a kde zadavatel požaduje, v jakém období a kdy si je objedná, jaké médium si vybere. Roli také hraje, kolik u nás investuje v průběhu celého roku.

Uvažuje se o zrušení billboardů v okolí dálnic a rychlostních komunikací. Jedna věc je bezpečnost a druhá skutečný dopad na potenciální zákazníky. Domníváte se, že reklamní zásah je adekvátní riziku nehody při vyšších rychlostech?

V žádné z okolních vyspělých zemí venkovní reklamy u dálnic nejsou. Na našem trhu je v této problematice trochu pokrivená situace – u dálnic mají na základě smlouvy se státem exkluzivně umístěny své reklamy jen jedna či dvě společnosti. Nejen že je to komplikované z hlediska bezpečnosti

dopravy, ale navíc je to i sporné ve vztahu k ostatním konkurentům na trhu outdoorové reklamy. Asociace venkovní reklamy, jejímž členem je i naše firma, už v minulosti několikrát na nutnost řešení této situace upozorňovala. Domníváme se, že u dálnic by reklama vůbec být neměla. Jsem zvědavá, jestli se současné politické reprezentaci podaří tuto nestandardní záležitost vyřešit.

Nestálo by případně za úvahu vyjasnit obsah na tomto typu billboardů s ohledem na jejich někdy komplikované sdělení a odvádění pozornosti?

Obsah billboardu je zcela v kompetenci zadavatele kampaně. Billboardové společnosti samy obvykle vizuál nedělají, od klientovy reklamní agentury dostávají již hotový produkt. Proto nemůžeme ovlivnit, jak bude vypadat. Zasáhnout do obsahu sdělení můžeme pouze v případě, když je kampaň příliš kontroverzní nebo vybočuje z etického kodexu Rady pro reklamu. V takovém případě se snažíme dohodnout s klientem kompromisní řešení a poradit mu, jak by se vizuál dal případně „odlehčit“. Osobně se domnívám, že vizuál je pro úspěšnost kampaně naprosto zásadní. Sebelepší umístění výrobek nebo službu neprodá, nebude-li reklama vtipná, úderná a zároveň jednoduchá.

Jak jsou na tom vůbec Češi s reklamou? Projevila se i v této oblasti finanční krize, konkrétně na poli outdoorové reklamy?

Úroveň české reklamy v posledních letech stoupá. Na druhé straně je vidět, že propad investic se projevil i v tomto oboru. Řada klientů „recykluje“ své starší kampaně nebo přebírá zahraniční reklamy. Firmy neinvestují do vývoje lokálních kampaní a to se pochopitelně odráží na celém odvětví. Proto mě vždy potěší, když vidím nějakou novou kreativní lokální reklamu.

Situace v outdooru tento vývoj prakticky kopíruje – došlo k celkovému propadu výdajů. Na druhou stranu jsme zaznamenali, že zadavatelé kvůli zúžení rozpočtu pečlivěji volí, kam svou reklamu umístí. A tak zájem hlavně o kvalitní média a rovnoměrné pokrytí. Klienti jsou ochotnější si za kvalitu a servis připlatit. V důsledku snižování rozpočtů jsme navíc získali i firmy, které dříve v outdooru neinvestovaly. Věřím, že se obecně začíná blýskat na lepší časy.

Na závěr z trochu jiného soudku... Vaše sbírka bot je proslulá; dají se boty považovat za investici? Do čeho dále investujete?

Každý máme nějakou slabost a tou mojí jsou boty. Žádné nevyhazuji, protože mi připomínají různé životní okamžiky, akce a zážitky z cest. Už mám opravdu slušnou sbírku. Mám radost, když ukořistím nějaký krásný a zajímavý kousek, který ozdobí můj botník. Ovšem moje boty jsou investicí hlavně do mého dobrého pocitu. Jinak se snažím investovat spíše do nepříliš rizikových produktů. V tomto směru jsem – asi jako většina žen – konzervativní.

Pro reklamu je zásadní, aby byla vtipná, jednoduchá, srozumitelná a zapamatovatelná.

Nástrahy společenské sezony

Společenská sezona probíhá celý rok; už dávno není pravda, že jí je vyhrazeno jen zimní období. Navíc se ženy neustále účastní různých setkání, manažerských schůzek, obchodních obědů, recepcí a koktejlů, takže jsou „ve společnosti“ prakticky pořád. Takové akce však v sobě skrývají nejen mnohé radosti, ale i spoustu nástrah.

Text **Ladislav Špaček** Fotografie **Profimedia**

Představování (se) patří mezi obtížnější „společenské“ disciplíny, protože vyžaduje nejen znalost pravidel chování, ale také pohotovost a jistý šarm.

S muži je nejlepší diskutovat o jejich práci, tím oni žijí asi nejvíc. Můžete se zeptat na koníčky, a pokud tomu rozumíte, i na auto nebo hendikep v golfu.

NÁSTRAHA PRVNÍ: PŘEDSTAVOVÁNÍ

Hned první kontakt s dalšími návštěvníky večírku přináší riziko, že se třeba neuvedete nejlíp. Aby se mohli účastníci akce společně bavit, musejí se znát. Pro toho, kdo nebyl společností představen, může být poněkud trapné pohybovat se mezi lidmi, navazovat hovor, vstupovat do konverzace – protože si připadá jako vetřelec. Teprve okamžikem, kdy jste představena (nebo se představíte sama), můžete být oslovena jménem, ostatní vědí, kdo jste a jak s vámi hovořit, zkrátka „zapadnete“.

Představování (se) patří mezi obtížnější „společenské“ disciplíny, protože vyžaduje nejen znalost pravidel chování, ale také pohotovost a jistý šarm. Přicházíte-li ke skupince hostů, jste to vy, kdo by se měl představit ostatním. Je ovšem na muži, aby řekl: „Dobrý večer, dovolu, bychom se vám představili. Já jsem Karel Novák a to je moje žena Alena.“ Potom se vám postupně představí ostatní, ženy nabídnou ruku nejdříve vám a pak vašemu partnerovi. Setkají-li se dva páry, kde se muži znají – třeba na podnikovém večírku –, pozdraví se a následovně uvedou své partnerky: nejdříve představuje méně významný muž sebe a pak svou ženu, poté stejně postupuje ten významnější. Ruku podává společensky nejvýznamnější žena z celé čtveřice protějším ženě a pak mužů. Druhá žena pak podá ruku protějšmu muži. Nejtěžší na tom je odhadnout společenskou významnost obou párů. Například u manželova nadřízeného je to celkem jasné, pokud však nedokážete společenskou důležitost rozlišit, protože jste zhruba stejně staří a zřejmě i společensky postavení, je jedno, kdo začne. Pak to buďte raději vy, abyste předešla trapnému okamžiku. Neváhejte podat někomu ruku, vždy je to na ženách, a raději dřív, než začne trapas houstnout.

Důležité je pronést zřetelně celé své jméno, nejdříve křestní, pak příjmení. Při vyslovení křestního jména zpozorněte a soustřeďte se na to hlavní, na příjmení, to budete celý večer potřebovat. Představuje-li vás někdo třetí, měl by uvést i tituly a hlavně něco zajímavého o všech aktérech, aby se mohla nenásilně zahájit konverzace. Začít kottat něco o počasí je výraz konverzační bezradnosti. Jaká je to úleva, když hostitelka řekne: „Ráda bych vám představila doktorku Janu Krátkou, lékařku z novorozeneckého oddělení naší nemocnice.“ Hned víte, o čem si s ní povídat a jak ji oslovit. Konverzace by se měla týkat profesí obou stran. Hovoříte-li se ženami, nezapomeňte na rodinu, děti, taky můžete pochválit šaty, bavit se o prostředí, kde se akce koná... S muži je nejlepší diskutovat o jejich práci, tím oni žijí asi nejvíc. Můžete se zeptat na koníčky,

a pokud tomu rozumíte, i na auto nebo hendikep v golfu. V konverzaci vynechejte všechna ožehavá témata: nemoci, politiku, komentáře na účet hostitelů. Taktně musíte vycítit, které téma vzbuzuje rozpaky.

Je rovněž krajně nevhodné, abyste se během celé společenské akce bavila jen s jedním člověkem nebo párem. Recepce, večírky, plesy slouží k navazování nových známostí, proto se po chvilce (které se říká „small talk“) rozlučte a přejděte k dalším hostům večera.

NABÍDKA TYKÁNÍ – NÁSTRAHA ČÍSLO DVĚ

Možná si s někým během večera porozumíte natolik, že vás napadne, že byste si mohli začít tykat. Nebraňte se tomu, je to přátelštější forma komunikace než strohé oficiální vykání. Ovšem pozor, tradice velí přejít od vykání k tykání rituálem, který má přísná pravidla. Tykání navrhuje starší mladšímu mezi stejným pohlavím. Musí jít o zřetelný věkový rozdíl, třeba dvaceti let – jinak je může navrhnout kdokoli. Mezi rozdílnými pohlavími nabízí tykání žena muži bez ohledu na věk (ženě může být třeba třicet a muži padesát). V pracovním vztahu ovšem tykání navrhuje jen šéf, tady pravidlo „žena první“ neplatí. Měla byste také vycítit, že nabídku tykání ten druhý přivítá, abyste ho nedostala do tísně. Určitý předstupeň tykání poznáte podle toho, že se už začínáte oslovovat křestním jménem, i když si stále ještě vykáte.

Tykání nabídnuté významnou osobou nemůžete odmítnout, byla by to velká neomalenost. Ženy však občas řeší, jak z takového návrhu vyklouznout. Důvody jsou různé: třeba tuší, že když přijmou, muž (často nadřízený) si bude dovolovat něco víc. Ani v takovém případě však nereagujte způsobem: „Ne, s vámi si tykat rozhodně nechci!“ Šéfa byste minimálně urazila. Nezbyvá vám, než naoko přijmout, ale dále mu vykat. Dotyčný snad časem pochopí, že jste nabídku vlastně nepřijala, a vrátí se k vykání – nebo je nevychovanec a bude vám tykat dál. Vy však vytrvalým vykáním budete mezi vámi udržovat distanc.

JE LIBO CIGARETKU?

Dnes se na společenských akcích nekouří, v divadlech, kinech nebo na recepčních kuřáci zpravidla odcházejí ukojit svoji touhu do vyhrazených prostor, na chodbu (je-li dovoleno) či před budovu. Beze slova si zapálit nemůžete ani tam, kde je kouření dovoleno, například na večerí v restauraci. Vždycky je vhodné zeptat se ostatních u stolu, jestli jim to nebude vadit. I pak by se mělo kouřit až v samém závěru večere, u kávy

a digestivu. Kuřáci by ale měli být ohleduplní a nezamořovat ovzduší restaurace sérií cigaret, k tomu jsou určeny bary.

Zeptá-li se společensky významnější osoba, zda si smí zapálit, neměli by jí v tom ostatní u stolu bránit. I když jim to bude nepříjemné, měli by to vydržet. O toleranci vůči cigaretě mohou požádat i dámy nebo starší osoby. V obchodním styku pak především klient, zejména je-li jím žena. Problém může nastat, když zákazníkem je muž a obchodníkem žena. Pak by měla přirozená galantnost muže (být formálně společensky významnějšího) od zapálení si odradit.

NEHODA? HLAVNĚ NENÁPADNĚ!

Při společenské večeři není nouze o drobné nehody. Pokud vám třeba vyklouzne játrový knedlíček z polévky do klína, je nejdůležitější zachovat klid a chovat se nenápadně. Nebudete vykřikovat: „To snad není možné, to je tenhle týden už potřetí!“, ale děláte jakoby nic. Knedlíček zabalte do ubrousku a ponechejte v klíně, nemusí o tom vědět celý stůl. Těsně předtím, než přijde číšník pro použité nádobí, jej položte do talíře a on jej vmžiku odnese. Stejně se zachováte, když si polévkový knedlíček hodí do klína váš soused. Neuklidňujte ho, že se „to může stát každému“, nepomáhejte mu knedlíček v klíně balit do ubrousku... Stačí podat sousedovi nebo sousedce pod stolem ubrousek, abyste jim pomohla, a to je vše. Všechno se musí odehrávat nenápadně, to je základní pravidlo pro řešení nehod. Jak říká pan Libíček v legendárních Světácích: „Všimnu si toho, ale budu dělat, že jsem si nevšiml.“

A pravidlo na závěr: Jestliže vás na recepci někdo polije červeným vínem, a to tak, že to nejde v provizorních podmínkách na toaletě vyprat, můžete ze společenské akce odejít bez loučení.

Nebraňte se tykání, je to přátelštější forma komunikace než strohé oficiální vykání. Tykání navrhuje starší mladšímu mezi stejným pohlavím.

Dluhopisový svět: spojené nádoby výnosů a cen

Postupně si stále více aktivně investujících lidí uvědomuje dopad vývoje dluhopisových trhů na vývoj jejich investic. Již od podzimu je trh státních dluhopisů pod tlakem na rostoucí výnosy do splatností, což se projevuje poklesem cen.

Dluhopisy sice průběžně „nesou“ kupon (úrok, úrokový výnos), ale tento úrokový výnos zdaleka není schopen kompenzovat zmíněný pokles cen. Kupon je totiž standardně fixně nastaven nebo se odvíjí od momentálního vývoje na peněžním trhu podle nejkratších úrokových sazeb. Fixní kupon není schopen reagovat na ekonomický vývoj a kupon pohyblivý (tj. v čase se měnící) podle nejkratších úrokových sazeb nebude ještě minimálně rok na vyšších úrovních (řekněme alespoň 2 %). Typický konzervativní investor je tak v současnosti chycen do pastí nízkého zhodnocování prostředků (u dluhopisů třeba i lehce negativního). Situace je výsledkem dlouhodobě klesajících úrokových sazeb na vyspělých trzích, což trvá od počátku osmdesátých let po odeznění ropných krizí v sedmdesátých letech. Tehdejší hospodářské krize byly řešeny růstem úrokových sazeb, tedy opačným postupem než při té poslední. Úrokové sazby tehdy dorostly dvouciferných čísel a následně zahájily třicetiletou cestu dolů, což významně pomáhalo zhodnocovat

investice konzervativním investorům. Dlouhodobý růst cen a rovněž i placený kupon (úrok) tak měl za důsledek zhodnocení výrazně nad delšími (dlouhodobými) úrokovými sazbami. Laik nechápal a konzervativní investor byl spokojen. Ale co bylo před třiceti lety, to si dnes už málokdo vybaví.

TŘI SCÉNÁŘE VÝVOJE

Momentální dluhová krize v Evropě a dalších vyspělých zemích nastíněný obrázek zatím ještě nezměnila. Do scénáře naznačujícího obrat ve vývoji výše úrokových sazeb nezapadá jejich vývoj v Japonsku, ale to je zvláštní kapitola. Možná tam jen předběhli zbytek světa a do budoucna budou spolu s ostatními také směřovat k vyšším úrokům. Situace není ovlivněna ani nějakou specifičností České republiky nebo existencí české koruny. Co tedy dál? Pro další rozhodnutí je nutné si vytvořit svůj vlastní názor – scénáře jsou v podstatě tři:

1. Výnosy už dál neporostou (ceny dluhopisů nebudou dále klesat) – momentální růst ekonomické aktivity a inflace je jen dočasný.
2. Na trhy se vrátí pokles výnosů a růst cen dluhopisů – nízkoinflační prostředí bude dál přetrvávat.
3. Růst výnosů je nyní pouze v počátečním stadiu – byl zahájen dlouholetý cyklus doprovázený v první fázi silnou ekonomickou aktivitou.

Pro ty, kteří vidí jako pravděpodobné první dva scénáře, je další rozhodování jednoduché. Vložte prostředky do fixně úročených dluhopisů, které momentálně nabízejí výnosy do splatnosti 3 až 4 % ročně (se splatností delší než pět let) a s přispěním opětovného růstu cen dluhopisů mohou krátkodobě opět vydělat více, než se aktuálně nabízí. V případě scénáře číslo dvě je dokonce velmi pravděpodobné velké zhodnocení v nejbližších měsících. Výsledkem bude tzv. japonský scénář doprovázený dlouhodobou ekonomickou stagnací. U prvního scénáře je vize směrem k pěknému zhodnocování prostředků nad úrovní depozit a inflace s otevřeným ekonomickým vývojem do budoucna.

SCÉNÁŘ Č. 3: DLOUHODOBÝ RŮST VÝNOSŮ DLUHOPISŮ A POKLES JEJICH CEN

Poslední, třetí scénář nebude investováním do standardních dluhopisů vydělávat a o pokrytí inflace se nebude moci vůbec hovořit. Investoři ovšem nejsou ztraceni. Na výběr mají celou řadu produktů,

které umožňují i tak na dluhopisových instrumentech profitovat. Podívejme se na ně podrobněji.

DLUHOPISY S PROMĚNLIVÝM KUPONEM

Jedná se o široce známý typ dluhopisů. Kupon je zde pravidelně (čtvrtletně, půlročně nebo ročně) nově nastavován podle výše krátkodobých mezibankovních sazeb u nás známých jako PRIBOR. Investor se s ním vyhne problematickému úrokovému riziku. Případný růst úrokových sazeb se bude průběžně zohledňovat do dalšího vyššího kuponu až do splatnosti. Investor zde ovšem trpí rizikem vývoje krátkodobých úrokových sazeb. V současnosti například již rostou delší úrokové sazby, ale krátkodobé jsou – a možná ještě poměrně dlouhodobě zůstanou – nízké. Aktuální šestiměsíční PRIBOR je zhruba na 1,6 % p. a. (ročně). Investor tak u tohoto typu dluhopisu téměř nemůže dospět k negativnímu zhodnocení, zvláště pokud si vybere dluhopis s kratší dobou splatnosti, kde bude riziko emitenta nízké.

KRÁTKODOBÉ DLUHOPISY

Investor se jejich prostřednictvím může rozhodnout obejít velmi nízké úrokové sazby v porovnání s dluhopisy s proměnlivým kuponem. Třiletý český státní dluhopis s výnosem asi 2,3 % p. a. se může jevit jako vhodný pro nejisté období nejbližších let. Výnos pravděpodobně pokryje inflaci a investor si uchová kupní sílu svých prostředků. U těchto dluhopisů je oceňován přesný výsledek investice, jistý již v momentě nákupu.

INFLAČNĚ LINKOVANÉ DLUHOPISY

Zde se již dostáváme na nepříliš zmapovanou půdu – tyto dluhopisy nejsou příliš rozšířeny. Emitenti (státy) je vydávají pouze jako doplňkové a hlavně není takovýchto subjektů mnoho. Státy právě na normálních dluhopisech neodrážejících inflační vývoj vydělávají. Jak tyto dluhopisy vlastně fungují? Úplně nejběžnějším případem je navázání jistiny (nominální hodnoty) dluhopisu na nějaký inflační index. Tím se zajistí, že se růst inflace přímo promítne do hodnoty dluhopisu. Zvýšená hodnota se následně v době splatnosti vyplatí investorům. Jistina dluhopisu se navyšuje v průběhu života dluhopisu průběžně, a tak investorovi nehrozí znehodnocení v případě předčasného odprodeje na trzích. Úrok neboli kupon se zde vyplácí podobně (například ročně jako u běžných dluhopisů), třeba ve výši 2 %, ale s tím rozdílem, že jeho absolutní hodnota průběžně roste

Jednoznačně lze doporučit investici do podílových fondů. V Evropě jich existuje celá řada, a to i se zaměřením na inflaci v jiném státě. Jednoduše je lze rozpoznat podle názvu, ve kterém je někdy místo „inflation“ (inflace) uvedeno „real yield“ neboli reálný výnos.

U inflačně linkovaných dluhopisů se na trhu obchoduje podle budoucího očekávaného vývoje. Když již trh vysokou inflaci očekává, budou inflační dluhopisy velmi drahé. Je důležité si uvědomit, jaká jsou očekávání centrálních bank a jejich cílování inflačních ukazatelů, a podle toho se rozhodovat.

vzhledem k rostoucí nominální hodnotě dluhopisů.

Úrok (kupon) neboli úrokový výnos, podle kterého je dluhopis na trzích obchodován, znamená především tzv. reálný výnos – samozřejmě významně nižší než běžný fixní kupon. Otázkou zůstává, jak velký by měl reálný výnos být. K uchování kupní hodnoty investovaných prostředků stačí v tomto případě 0 %, což samozřejmě nikoho dlouhodobě neuspokojí, nicméně zvláště v posledních letech dochází i k těmto stavům. A to především proto, že panický vývoj na trzích spojený s ekonomickou stagnací pobídné investory i k investicím, které pouze uchovávají hodnotu investovaných prostředků. Podíváme-li se na dynamicky rostoucí ekonomiky rozvíjejících se států, pak například běžného Číňana s tamním reálným růstem HDP okolo 9 % jednoprocenní reálný výnos nijak nenadchne.

To ale ještě není všem komplikacím konec. Dalším zádrhelem zde je, na jakou inflaci je takový dluhopis navázán. Dluhopis navázaný na inflaci určitě v ČR běžný investor nenajde. Na evropskou inflaci již ano, ale to se bohužel vydáváme mimo silnou českou korunu. V Evropě už je inflačních dluhopisů vydáno poměrně hodně, například v Německu, ve Francii, ale třeba i v Turecku.

Vrátíme-li se k praktickému využití těchto nástrojů, pak lze jednoznačně doporučit investici do podílových fondů. V Evropě jich existuje celá řada, a to i se zaměřením na inflaci v jiném státě. Jednoduše je lze rozpoznat podle názvu, ve kterém je někdy místo „inflation“ (inflace) uvedeno „real yield“ neboli reálný výnos. Větším problémem je však existence české koruny. Zajištění proti jejímu pohybu vůči dalším měnám nelze opomíjet.

A úplně nakonec: nelze nevnímat komplikaci jménem „trh“. Na trhu se totiž obchoduje podle budoucího očekávaného vývoje. Když již trh vysokou inflaci očekává, budou inflační dluhopisy velmi drahé. Není to ovšem až tak zlé. Při investování do inflačně linkovaných dluhopisů je důležité si uvědomit, jaká jsou očekávání centrálních bank a jejich cílování inflačních ukazatelů, a podle toho se rozhodovat. Tyto dluhopisy jsou sice náročnější na pochopení, ale svůj cíl splní.

KONVERTIBILNÍ DLUHOPISY

První rozdíl je zde v emitentovi. Konvertibilní dluhopisy vydávají méně kvalitní firmy, takové, které by musely vydat dluhopisy s velmi vysokým

kuponem. Chtějí-li se prostřednictvím dluhopisů financovat, musejí investory zaujmout, a tak nabízejí za určitých podmínek směnu emitovaných dluhopisů za akcie. Mechanismus zpravidla funguje tak, že když se emitentovi daří a roste cena jeho akcií, začne se takový dluhopis od určité výše ceny akcií chovat jako zmíněné akcie. Konverzní poměr je předem znám (v podmínkách emise). Naopak, pokud by došlo k opačnému vývoji a cena akcií by klesala, uchová si dluhopis své původní dluhopisové parametry (kupon, jistina a doba do splatnosti). Samotný dluhopis je sice v době emise méně atraktivní než běžný dluhopis (horší emitent s nižším kuponem dluhopisu), ale má v sobě akciovou, tzv. call opci. Ve výsledku mají uvedené dluhopisy velmi vysokou korelaci s akciovými trhy (ukazuje, jak se k sobě rizikově a výnosově jednotlivé třídy aktiv chovají, jak jsou na sobě závislé). Dlouhodobě mají i téměř srovnatelné zhodnocení, ale především mají omezený propad v porovnání s přímou akciovou investicí (dokud firma splácí dluhopisy).

Investice samotná již není příliš vhodná pro konzervativní dluhopisové investory, ale v době ekonomického zotavení je jako doplněk do portfolia rozhodně prospěšná. Obchodování na trzích se opět řídí různými tržními předpoklady jako u dalších finančních nástrojů. V tomto případě je navýsost vhodné vybrat jako investiční nástroj podílový fond, který rozkládá riziko do více dluhopisů. Problém je opět s českou korunou, ale fondy pro české investory lze najít.

STRUKTUROVANÉ DLUHOPISY

Nakonec je vhodné se zmínit o strukturovaných dluhopisech, mezi které je možno řadit i tzv. prémiová depozita. Uvedené produkty mohou mít kupon neboli úrokový výnos strukturovaný podle všech předchozích případů a často velmi komplexně. Tyto produkty jsou bankami v České republice nabízeny v hojně míře. Strukturu budoucího výnosu je nutno posuzovat případ od případu. Na jeden typ je ovšem vhodné upozornit. Jsou to tzv. reverzní dluhopisy. Zde je struktura výnosu přesně opačná oproti normálnímu dluhopisu: rostou-li sazby na trzích, roste zároveň i jejich cena.

Konzervativní investoři mají tedy i v období růstu úrokových sazeb mnoho možností, jak vhodně strukturovat své dluhopisové portfolio.

PRIMADONNA^S DE LUXE

Cappuccino jedním stiskem

ECAM 26.455M • patentovaný systém „cappuccino jedním stiskem“ – směšuje páru, vzduch a mléko a do šálku již vtéká hustá mléčná pěna • snadné čištění systému na napěnění mléka – pouze stiskem tlačítka • „clean“ velmi tichý zabudovaný ocelový mlýnek s nastavitelnou hrubostí mletí (13 možností) • lze použít zrnkovou i mletou kávu • automatická čistící a odvápňovací funkce • možnost použít i vysokou sklenici na Latté (až 14 cm) • energetická třída A
www.delonghi.cz

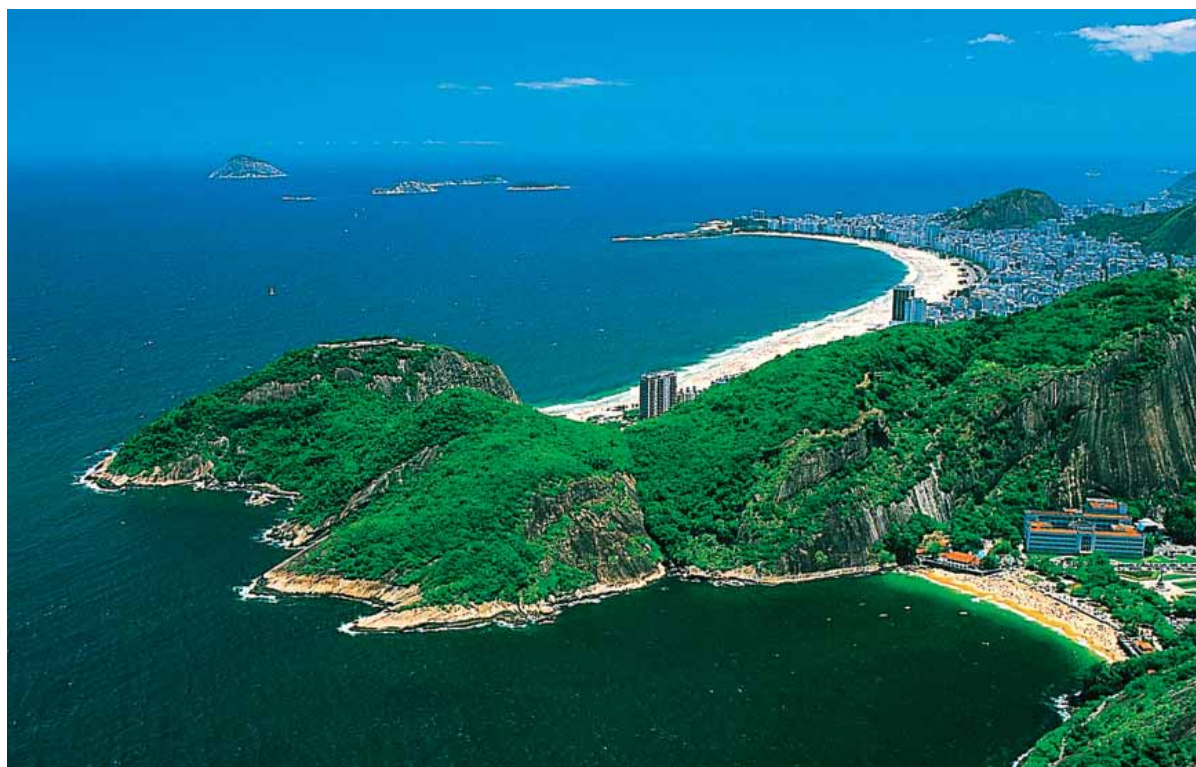

Kromě Ria de Janeiro
se bouřlivé karnevaly
pořádají v Sao Paulu,
Salvadoru, Olindě
nebo Pernambucu.

*V*rytmu samby

Ohromná socha žehnajícího Krista na hoře Corcovado v kouzelném Riu de Janeiru, dech beroucí vodopády Iguacu, světově uznávaní fotbalisté, silná káva, polonazí čokoládově hnědí Cariocas na pláži Copacabana, divoké rytmy samby, karnevalová show... Je těžké rozhodnout, co je v Brazílii, nejrozsáhlejší jihoamerické zemi, nejlákavější.

Text a fotografie Jiří Kolbaba, www.theworld.cz

Části Ria de Janeiro se místy vpíjejí do svěží džungle a jazyky zeleně zase často zasahují hluboko do městské zástavby.

Bouřlivé vodopády obklopuje neprostupný prales se stovkami druhů motýlů a koloniemi tukanů.

Ženy jsou v Brazílii stejně krásné a žhavé jako tradiční samba.

Brazílii lze doporučit každému. Pověst nebezpečného místa má pouze několik chudinských čtvrtí v Rio a v pár dalších větších městech. Brazilci jsou přátelští, mají příkladný vztah ke sportu a dokážou se skvěle bavit. „Kult dokonalého těla“ se promítá i do veřejně prezentované úcty k ženám. A je to právě žena, která dokonce tuto rozlehlou zemi vede. Dilma Rousseff převzala prezidentský úřad letos na Nový rok. Žena je také hlavou rodiny v mnoha domácnostech. Brazílie je stošestkrát větší než Česká republika a vybrat místa, která by měl cestovatel navštívit jako první, není vůbec jednoduché. Ale někde začít musíme. Vezměme to tedy od jihu.

ĐÁBLŮV JÍCEN

Nejkrásnější vodopády světa na řece Iguaçu, široké přes dva a půl kilometru, se propadají do osmdesátimetrové hloubky. Pouze jedna pětina je na brazilské, zbytek na argentinské půdě. Obě části dělí zlom, kterému se říká Đáblův jícen. Přes mohutnou vodní clonu působí docela hrůzostrašně. Při slunečném počasí se nad přírodním peklem klene překrásná pestrobarevná duha. Hřmící vodopády Iguaçu patří k nejnavštěvovanějším skvostům Brazílie. Přístupné jsou jak z brazilské, tak z argentinské strany. Vyřízení vstupních formalit do obou zemí

trvá jen pár minut. Adrenalinovým zážitkem, kvůli kterému stojí za to překročit hranici, jsou argentinské plavby motorovými čluny pod peřeje vodního pekla. Odvážlivce čeká vydatná sprcha vodní tříští. Kdo včas neukryje kameru, riskuje její nenadálé zničení. Návštěvníci ocení i okolní neprostupný prales plný několika stovek druhů motýlů. Populární atrakcí jsou chlupatí nosáři loudící po turistech pamlsky a kolonie půvabných tukanů. Při troše štěstí se můžeme potkat se zástupci místní indiánské komunity. Většinou se někde ukrývají, vidět jsou jen mladé mámy s dětmi na rukou a smutnými pohledy. Žebrají od turistů alespoň drobné finanční přilepšení, a když se jim poštěstí, na oplátku vykouzlí i milý úsměv.

POD OCHRANOU KRISTA

Na světě snad není člověka, který by si nevytvořil nějakou představu při vyslovení jména Rio de Janeiro. Za 500 let vyrostla na pobřeží Atlantiku neuvěřitelně krásná aglomerace. Pyšní se zejména tím, že části města se doslova vpíjejí do svěží džungle a zelené jazyky zase často zasahují hluboko do městské zástavby. Nad městem bdí O Cristo Redentor – Kristus Vykupitel, třicetimetrová bělostná socha, která nejlépe reprezentuje tajemnou krásu žhavé metropole. Copacabana, Ipanema, Leblon, Flamengo,

Botafogo, Urca, Červená pláž – to jsou jen některé ze slavných městských pláží, kterých má dynamická megapolis neuvěřitelných 80 kilometrů. Každý den se na nich sluní desetitisíce těl ze všech koutů planety. Cariocas, jak si sami obyvatelé říkají, vyznávají kult vypracovaného a opáleného těla a pro svůj cíl jsou ochotni udělat téměř cokoli. Máte pocit, že tu nikdo nechodí do práce nebo se v ní zdrží maximálně pár hodin po ránu a zbytek dne tráví na bělostném písku. V neustálé permanenci jsou také stovky sportovních pláček, na kterých se hraje fotbal, volejbal a další, zejména míčové sporty. Zde se rodí budoucí fotbaloví šampioni. Svalnaté muže a opálené ženy v úsporných plavkách můžete potkat i v centru města, třeba v supermarketu nebo ve frontě v bance, aniž by někoho svým ošacením pohoršovali. Tady si totiž nikdo z ničeho nic nedělá. Rio svou atmosférou připomíná Paříž a nočním životem Madrid nebo Řím. Chudinským čtvrtím, tzv. favelám, se ale zejména ve večerních hodinách kvůli bezpečnosti raději vyhněte.

RIO, MĚSTO GURMÁNŮ

Při prohlídce Ria de Janeiro určitě nezapomeňte navštívit některou z restaurací. Čeká vás velkolepý gurmánský zážitek, a pokud máte rádi hovězí steaky, ty brazilské jsou vedle argentinských skutečně

O nejkrásnější vodopády světa na řece Iguaçu, široké přes dva a půl kilometru, jež se propadají do osmdesátimetrové hloubky, se Brazílie dělí s Argentinou.

Nejznámější symbol:
žehnající náruč
třicetimetrového
Krista Vykupitele.

Copacabana, Ipanema,
Leblon, Flamengo, Urca,
Botafogo – městské pláže
jsou plné po celý den.

Nad Riem de Janeirem bdí O Cristo Redentor – Kristus Vykupitel, třicetimetrová bělostná socha, která nejlépe reprezentuje tajemnou krásu žhavé metropole s jejími neuvěřitelnými osmdesáti kilometry proslulých pláží.

nejlepší na světě. V mnoha restauracích může návštěvník po zaplacení jednotné ceny konzumovat třeba až do padnutí. Způsob servírování je skvělý: mnoho druhů masa je přinášeno ke stolu na dlouhých mečích, z nichž usměvaví číšníci odkrajují přímo na talíř. Uznávanou lahůdkou je steak z hrbu brazilského býka zebu. Z černých fazolí se připravuje feijoada, typické tradiční jídlo, podávané téměř na celém území Brazílie. Mnohým ke svačině zachutná tapioka, na pánevce osmažená placička z kokosové směsi plněná sýrem a kuřecím masem. Exotickou chuť jí dává zejména kokosový olej, který se v Brazílii používá již po staletí. Tento zvyk kdysi přivezli na americký kontinent otroci z Afriky. Stejným gurmánským zážitkem je i caipirinha, koktejl ze sody, třtinového cukru, limetek, ledu a třtinového destilátu cachaça. Milovníci kávy si vychutnají populární brazilskou podobu tradičního nápoje. Malá káva je prý silná jako ďábel, horká jako peklo a sladká jako láska.

TANEČNÍ VÁBENÍ

Tradice karnevalu, obdoby našeho masopustu, se datuje už do doby na sklonku Římské říše. Divoké slavnosti byly typické zejména pro jižní Evropu, ale

i germánskou a západoslovanskou oblast. Nedlouho po objevení Ameriky byly oslavy importovány z Azorských ostrovů přes Portugalsko také do neznámých držav v Novém světě. Pokud si někdo myslí, že karnevalové veselí zasahuje každoročně pouze Rio de Janeiro, tak se mýlí. Neméně proslulé, erotikou nabitě karnevaly probíhají v mnoha dalších brazilských městech. Nejznámější organizují v Sao Paulu, Salvadoru, Olindě nebo Pernambucu. Celoročně můžete být v těchto městech svědky téměř posvátného kultu tance, zpěvu a pestrých výzvyňavých kostýmů. Pro horkokrevné brazilské černochoy – potomky nešťastných otroků –, porobené indiánské obyvatelstvo a později i otrokáře začal být rozverný svátek důležitou kratochvílí. Dnes patří soutěže ve žhavé sambě ke kulturním klenotům a staly se i důležitým společenským fenoménem. Neodolatelné peklo přiláká ročně miliony nadšených návštěvníků z celého světa.

AFRICKÝ SEVER

Salvador je hlavním městem svazového státu Bahia a patří k nejstarším a nejkrásnějším v celé Brazílii. Jak by také ne, vždyť bylo založeno už v roce 1549.

Největší rozkvět zaznamenalo v 17. století, kdy profitovalo z ohromných sklizní cukrové třtiny a tabáku. Po poklesu světových cen těchto komodit plnily kapsy portugalských plantážníků bohaté úrody v Evropě ceněného kaka. Ještě než k tomu ale došlo, byly tyto pobřežní lokality svědky mnohaletých bojů mezi přistěhovalci a indiánským kmenem Caete. Než domorodci definitivně podlehli, stačili několik bojových Evropanů zbaštit. Mezi jinými i prvního guvernéra a prvního biskupa.

Salvador býval hlavním otrokářským přístavem, dodnes je většina obyvatel černé pleti. Mnohá místa v této části pobřežního brazilského pásu jsou k nerozeznání od afrického pobřeží. V roce 1844 objevili portugalští přistěhovalci ve vnitrozemí bohatá naleziště diamantů. Šestihodinová jízda vás dovede do hornického městečka Lençóis. Leží v srdci Národního parku Chapada Diamantina. Jméno města znamená „deky“ a je odvozeno od názvu základny prvních prospektorů. Ti totiž zprvu neměli peníze na domy, tak si prostě zhotovili přístřešky z dek přehozených přes větve stromů. Oblast později značně zbohatla a městečko se chlubí krásnou koloniální architekturou a skvělými kulinářskými

SVĚT NA DLANI

Brazílie je i zemí desítek ostrovů. Pokud hledáte pozemský ráj, tady jej určitě najdete.

Vnitrozemí hýří barvami, na své si přijdou zejména milovníci treků.

Na ostrovy se dostanete malými letadly nebo moderním katamaránem.

Na světě je mnoho lokalit, které posloužily jako útočiště „květinovým dětem“, ale jen ostrov Osada Morro de Sao Paulo příjemně uvolněný „hipísácký“ duch dodnes neopustil. Z reggae barů se line hudba, lidé se usmívají a demonstrují nevšední pohostinnost. Tak osvobozujících míst na světě moc nezbyvá.

specialitami. Úžasné jsou toulky korytem řeky Mucugezinho. Načervenalá železitá voda vytváří v odlivových tůňkách zajímavé obrazy.

K nejoblíbenějším místům rozsáhlého parku (zabírá polovinu České republiky) patří tři sta metrů vysoká stolová hora Morro do Pai Inácio. Rostou na ní kaktusy, které místní indiáni nazývají xique-xique. Tady ve vnitrozemí můžete objevit úplně jinou tvář Brazílie, která se stala vyhlášenou mezi milovníky treků.

OSTROVNÍ RÁJ

Jen málo turistů navštíví také některý z ostrovů, jichž má Brazílie mnoho desítek. Jedna významná skupina

se nachází jižně od Ria de Janeiro, ale slunečnější a krásnější archipelagy hledejte více na severu, na úrovni měst Salvador a Olinda. Na tajuplný ostrov Tinharé se buď létá malými letadélky, nebo přejíždí moderním katamaránem. Už přistání u městečka Morro de Sao Paulo slibuje nezapomenutelné dobrodružství.

Osada Morro de Sao Paulo pokrývá nevysoký kopec mezi přístavem a první z mnoha krásných pláží. Nejvíce se cení opojná atmosféra městečka a celého ostrova. Na světě je mnoho lokalit, které v šedesátých letech posloužily jako útočiště „květinovým dětem“, ale dnes už původní hravou

atmosféru ztratily. Tento pozoruhodný ostrov však příjemně uvolněný „hipísácký“ duch dodnes neopustil. Z četných reggae barů se line příjemná hudba, lidé se usmívají a demonstrují nevšední pohostinnost. Není neobvyklé najít se či napít úplně zdarma. Tak příjemně osvobozujících a relaxačních míst není na světě mnoho. Tinharé je skutečně ráj, na kterém můžete obdivovat dokonce množství koloniálních staveb z dávných dob prvních evropských dobyvatelů. Každý večer si tu můžete vychutnat kouzelné západy slunce za palmami. Pokud hledáte pozemský ráj, tady jej určitě najdete. Ovšem pozor, Brazílie může být návyková.

Vítejte v *Brazílii*

- Do Brazílie létá mnoho evropských leteckých společností. Doporučit můžeme TAP Portugal z Prahy přes Lisabon.
- Při meziostrovních přeletech s sebou můžete vézt maximálně 15 kg na osobu.
- Doporučuji přibalit mezinárodní adaptér pro elektrické zásuvky. Napětí v síti je 110V.

- Brazílie leží převážně v tropické oblasti s průměrnými teplotami okolo 25 °C.
- Mobilní signál je dostupný zejména na pobřeží, ve vnitrozemí můžete mít s mobilem problém.
- Při setkání, zejména v Rio, se dámy zdraví polibkem na obě tváře (začíná se vlevo) a pánové podáním ruky. Totéž opakujeme při loučení.

- Brazílie je jednou z mála zemí Latinské Ameriky, ve které se nemluví španělsky, ale portugalsky.
- Portugalština je bohužel jediným úředním a používaným jazykem v této zemi, bez velkých překážek se zde dá domluvit španělsky, na angličtinu však není radno se spoléhat.
- Více užitečných informací najdete na www.brasil.cz.

Hostina po brazilsku

Hledáte elegantní způsob, jak spolehlivě umlčet věčně hladové milovníky masa a zároveň nezklamat chuťové pohárky vegetariánů? Udělejte si rezervaci v Ambiente Brasileiro!

Objevit restauraci, kde si každý najde to své, kde se nebude plýtvat časem při čtení menu ani při čekání na jídlo a kde se vám číšníci věnují tak akorát, může být dost obtížné. S restaurací v brazilském stylu churrasco*, kterou najdete v pražském Slovanském domě v ulici Na Příkopěch, rozhodně nešlápnete vedle. Má totiž hned několik nenápadných, leč významných plus. Obsluha je milá a přátelská za každých okolností, jídlo odpovídá i těm nejnáročnějším představám, výběr je široký a systém „all you can eat“ (neboli snězte, co můžete) je tu dotažen do posledního detailu. Brasileiro vás zkrátka bude bavit.

Systém je jednoduchý. Zaplatíte jednotnou cenu a potom už jen jíte, co hrdlo a oči ráčí. Za salátový bufet, kolem kterého projdete do srdce restaurace, zaplatíte 295 korun a můžete si na stůl nosit vše od polévek, sýrů, studených i teplých salátů, mořských plodů až po ústřice či sushi. Nikdo se nediví, že jdete opakovaně, protože je z čeho vybírat a číšníci vždy ochotně poradí, co ještě máte vyzkoušet. Splnění sen nejen pro vegetariány.

Pokud ale zůstanete ze skromnosti nebo kvůli vegetariánství jen u salátového bufetu, přijdete

o to nejzajímavější – o fantastické druhy masových lahůdek, které jsou napíchnuty na ocelové bodce, postupně opékány na speciálním grilu a ukrajovány číšníky z hrotů přímo na váš talíř. Stačí kývnout a už si pochutnávejte na panence s rozmarýnem, kachních prsíčkách s tymiánem nebo kuřecích srdíčkách, stehýnkách či prsou. Na bodci se tu a tam objeví i grilovaný ananas, díky kterému si od té záplavy masa alespoň na chvíli odpočinete. Zkušeni hosté ale vědí, že se nevypálí nadšeně ochutnávat vše, co „jde kolem“, a trpělivě čekají, až se objeví to nejlepší, co může Brasileiro nabídnout – fantastické štavnaté hovězí, obvykle pouze solené či třeba s parmazánovou krustou. Pořád je to ale samotná chuť masa, která je dominantní. Každé maso vám číšník uvede a popíše. Dozvíte se tak, že Picanha je vrchní část hovězí kýty s tukovým krytím nebo že ta věc se syrovou krustičkou je Marucha neboli loupáná hovězí plec.

Na stůl se samozřejmě snášejí i nejrůznější saláty, dresinky, omáčky a přílohy, jako jsou hranolky, kukuřičný klas nebo smažené banány. Ukážete na zelené kolečko, které má každý host před sebou na

stole, a číšníkům dáváte zelenou. Až už se do vás nevejde ani sousto, kartičku jednoduše otočíte na červenou.

Ve většině „normálních“ restaurací si objednáte konkrétní jídlo – to je buď dobré, nebo nepřilíší povedené, a vy s tím moc nenaděláte. V Brasileiro můžete experimentovat a ručím za to, že si zde každý najde svou lahůdku. Pochopitelně, napoprvé se nejspíš přecpete, ale napodruhé už se budete pomalu řadit mezi zkušeni, kteří si dokážou ponechat místo i na dezert.

A moje rada závěrem? Nepřejídejte se, udělejte si pěkný večer, nechejte si odkrajovat po malinkých kouscích vše zajímavé, ochutnávejte a vyměřujte si dojmy. Neleňte přikoupit láhev dobrého vína, třeba originálního brazilského, a mějte radost z toho, že vám s přáteli chutná a hlavně že máte co ochutnávat a objevovat. Přesně tak to v Brazílii na rozdíl od turistů dělají všichni domácí.

*) Churrasco je způsob přípravy různých druhů mas ve speciálním grilu, který opéká velké či malé kusy nabodnuté na špízu. Maso se během opékání průběžně okrajuje. Churrascaria je vlastně steakhouse orientovaný na grilované maso.

Rating: význam, historie a budoucnost

S termínem rating se v našich končinách nesetkáváme déle než oněch dvacet transformačních let; ale ani jeho masovější rozšíření a používání na mnohem vyspělejších a kontinuálně déle fungujících finančních trzích není o moc delší. Celková historie využívání ratingu však nedávno oslavila již své sté narozeniny.

Text Petr Zahradník, EU Office
České spořitelny, člen Národní
ekonomické rady vlády (NERV)
Foto Allphoto

KDO, CO A PRO KOHO?

Smysl ratingu lze porovnat s rolí objektivního arbitra, tedy takového rozhodčího, výsledkem jehož činnosti by mělo být obecně uznávané, respektované a akceptovatelné hodnocení v nejšířeji pojaté investiční komunitě. Důležité je rovněž vymezit si, kdo že je vlastně hodnocen. Je to subjekt, který je značně ekonomicky činný, jehož aktivita v oblasti jeho působení je výrazná až dominantní a pro výkon této aktivity si obvykle opatřuje finanční zdroje na veřejném finančním trhu, nejčastěji významném a mezinárodním. Tímto subjektem může být stát, jiná veřejná instituce či regionální autorita emitující své cenné papíry – nejčastěji dluhopisy – k získání finančních zdrojů pro účely naplňování jimi poskytované veřejné služby. Může to však být i význačná privátní korporace, jejíž činnost obvykle přesahuje rámec příslušného regionu či národní ekonomiky a finanční zdroje si také opatřuje na důležitých finančních trzích.

Ještě musíme zmínit i obsah prováděného hodnocení. To je primárně zaměřeno na komplexní posouzení veškerých známých rizik hodnoceného subjektu – především pak jeho schopnosti dostát v požadovaných termínech v plné výši svým závazkům.

Výstupem ratingového hodnocení je prostřednictvím schematické škály ocenění posuzující míru pravděpodobnosti, zda hodnocený subjekt dostojí svým závazkům. Toto je zřejmě hlavní informační hodnota provedeného ocenění; od ní se odvozují další informace: tedy například jaká je pravděpodobnost, že ve stanoveném čase bude mít subjekt s určitým stupněm ratingového ocenění problém s dodržением klíčových podmínek svých závazků – tedy především s tzv. defaultem (situací, kdy je příslušný subjekt ve fázi prodlení při plnění části či všech svých závazků). Výše popsaný proces se nazývá úvěrovým ratingem a je znázorněn kódem (obvykle začínajícím písmenem A při vysoké míře bonity až písmenem D pro případy právě opačné).

JAK TO ZAČALO

Historie ratingu jako objektivního rozhodčího pro fungování a bonitu subjektů činných na finančních trzích sahá přibližně sto let zpět. Je spojena s osobností Johna Moodyho, který v roce 1909 použil škálu o třech symbolech k určení bonity cenných papírů, resp. jejich emitentů. Jeho činnost vedla k založení první agentury pro vytváření ratingových hodnocení – Moody's Investor Service (1914). O dvě léta později vznikla společnost Poor's Publishing Company a rok 1922 je spojen se založením Standard

Hodnocení je primárně zaměřeno na komplexní posouzení veškerých známých rizik hodnoceného subjektu – především pak jeho schopnosti dostát v požadovaných termínech v plné výši svým závazkům.

Statistics Company a Fitch Publishing Company. Pokud bychom byli jízliví, tak historicky významný je pouze rok 1941, kdy fúzí druhé a třetí jmenované korporace vznikl Standard & Poor's a rozdělení ratingového trhu tím bylo i přes různé překážky na dlouhá desetiletí dáno. Dodejme jen, že tržní podíl dvou lídrů osciluje okolo 40 procent pro každého z nich, „bronzový“ Fitch drží rovněž dlouhodobě váhu okolo 16 procent a zbývající čtyři procenta se týkají tisíců lokálních ratingových agentur bez jakékoliv reálné šance prolomit tento globální oligopol.

V průběhu rozvoje finančních trhů v čase rostly nároky na posouzení bonity jednotlivých typů emitentů či jiných na trhu aktivních subjektů. Tím se rozšiřovala i nabídková škála ratingových ocenění. Proto rozlišujeme rating krátkodobý (využívaný pro ocenění bonity zkoumaného subjektu z pohledu jeho krátkodobých kontraktů) a dlouhodobý (který je obvykle založen na zásadnějším prověření a vyhodnocení bonity korporace či veřejného subjektu). Rozmach finančních trhů v globálním kontextu po uvolnění devizových restrikcí v sedmdesátých a osmdesátých letech výrazně zvýšil váhu mezinárodního ratingu (kdy je testována schopnost plnit závazky v zahraniční měně z pohledu hodnoceného subjektu) v porovnání s ratingem lokálním (závazky v domácí měně). Z pohledu hloubky a důkladnosti kritérií hodnocení můžeme dále rozlišit mezi relativně povrchnějším obchodním ratingem (pro nějž jsou základním informačním zdrojem veřejně dostupná fakta) a ratingem investičním (opírajícím se i o důvěrné a detailní interní informace týkající se hodnoceného subjektu).

RATING DNES

S nástupem krize finanční i reálně ekonomické v roce 2008 bylo v souvislosti s ratingovými agenturami poukazováno na to, že i ony se na krizi mohly podílet a napomáhaly ji spustit, neboť „rozhodčí přestali pískat rovinu“. A ve jménu krátkodobé maximalizace výdělků ve svůj prospěch byly schopny „přimhouřit“ oči nad tušeným, byť třeba jen latentním hříchem či problémem hodnoceného subjektu a udělit mu hodnocení příznivější, než by si zasloužil. Tím by samozřejmě byla objektivita obrazu výrazně pokřivena, což se patrně v několika jednotlivých

případech i stalo. Výsledkem této zhoršené reputace ratingových agentur (jež se však ani náznakem nedotkla po desetiletí vytvářené konstelace – alespoň na té vrcholné úrovni, kde všichni hodnotí vesele dál) bylo schválení a přijetí návrhů na jejich poměrně

zásadní regulaci. Ta se na úrovni nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1060/2009 projevuje především v registraci těchto agentur, v posílení jejich transparentnosti a v oddělení výkonu vlastní analytické práce od finančních toků jejich odměn.

Typy ratingového hodnocení různými agenturami pro různé země:

MOODY'S	STANDARD & POOR'S	FITCH
Investiční stupně		
Aaa např. Francie, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Švýcarsko, Velká Británie či Lucembursko	AAA	v podstatě obdobné složení zemí
Aa1 Belgie, Španělsko, Hongkong	AA+	Belgie, Nový Zéland, Hongkong
Aa2 Itálie, Slovinsko, Kuvajt, Japonsko	AA	Slovinsko, Španělsko, Japonsko
Aa3 Tchaj-wan, Kypr, Saúdská Arábie, Čína, Chile	AA-	Tchaj-wan, Kuvajt, Saúdská Arábie
A1 Česká republika, Estonsko, Portugalsko, Slovensko, Malta, Izrael, Korea	A+	Itálie, Chile, Slovensko, Čína
A2 Polsko	A	Česká republika, Malta, Korea, Estonsko, Izrael, Irsko, Kypr
A3 Malajsie, Jihoafrická republika	A-	Malajsie, Polsko, Portugalsko
Baa1	BBB+	
Baa2	BBB	
Baa3	BBB-	
Spekulativní stupně		
Ba1 Řecko	BB+	Rumunsko, Řecko, Lotyšsko
Ba2	BB	
Ba3	BB-	
B1 Mongolsko, Vietnam	B+	Bělorusko, Ukrajina
B2 Turkmenistán, Bosna a Hercegovina, Ukrajina	B	Argentina
B3 Argentina, Pákistán	B-	Pákistán
Caa1 Kuba, Moldávie	CCC+	
Caa2	CCC	
Caa3	CCC-	
Ca	SD	

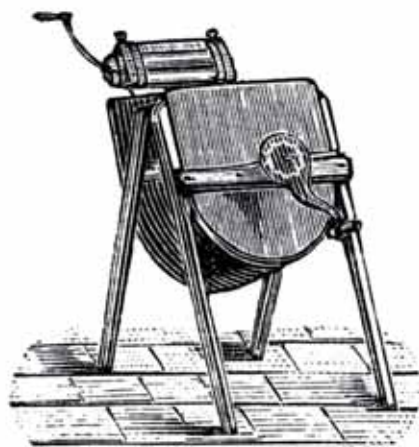
V roce 1912 se hospodyňky nechávají uchvátit zázrakem zvaným LUXI. O téměř devadesát let později Electrolux opět ohromuje svět: tentokrát úplně prvním plně automatickým vysavačem.

Nedocenitelní pomocníci

Při pohledu na některé muže by člověk řekl, že raději vynalézají, než aby ženě s něčím pomohli. Ať už ale všechny tyto vynálezy vznikly z odhodlání usnadnit ženám jejich životy, nebo z čiré mužské lenosti, díky bohu za ně! Některé z myšlenek, jejichž cílem bylo ušetřit náš čas, finance, energii nebo nervy, patří mezi největší objevy světa. A my máme nejen snazší práci, ale i víc času samy na sebe.

První prací stroje se používaly především v textilních manufakturách.

I když civilizace mocně pokročila a emancipace pronikla do všech oborů lidské činnosti, většinu domácích prací bohužel stále ještě zastávají ženy. Navíc s rodinou a domácností musí většina z nás skloubit také kariéru a společenský život. To, co však kdysi bylo nemožné nebo šlo jen v bohatých rodinách s početným služebnictvem, dnes díky různým technickým vynálezům, objevům a inovacím může žena zvládnout sama.

POŽÍRAČ PRACHU

Ještě na přelomu 19. a 20. století lidé se špínou a prachem bojovali pouze košťaty a smetáky. Všeelijaké pumpovací nebo šlapací vynálezy dokázaly prach jen rozfoukat a ten se později usadil o kousek dál. První „vysavač“ byl patentován již v roce 1869, ovšem hlavní podíl na jeho světovém úspěchu má až britský inženýr Hubert Cecil Booth. Ten zkusil obrácený postup: prach nasávat pístovou pumpou přes plátěný pytel. Prototyp si v roce 1901 nechal patentovat jako

benzinový „vakuový čistič“. Elektrický pohon mu dodal o pět let později Werner von Siemens.

Od roku 1912 se začala psát nová historie vysávání. Švédský podnikatel Axel Wenner-Gren, budoucí majitel společnosti AB Electrolux, koupil patent průmyslového vysavače a přetvořil jej na čistě domácí produkt. První model – LUXI – brzy dobyl domácnosti nejen ve Švédsku, ale v celé Evropě. Od té doby se v Evropě vžil slovo „luxování“ – coby synonymum přístrojového odstraňování prachu; zatímco ve Státech se mluvilo o „hooverování“, protože s velkovýrobou plechových a hliníkových vysavačů začal (již v roce 1908) podnikatel W. M. Hoover. Dnešní „luxy“ se už podstatně liší od těch, s nimiž tatínek Oty Pavla objížděl bohaté měšťanské domácnosti. Třeba takový robotický vysavač... Pan Booth by zíral.

OD VALCHY K AUTOMATICKÉ PRAČCE

Historie praní prádla začíná jeho šlapáním v sudu,

Od 15. století se objevují první horké žehličky – kovové „bloky“ s držadlem, nahříváné na kamnech nebo plněné žhavými uhlíky. Skutečně pohodlné žehlení přichází až s vynálezem termostatu v roce 1936, který umožnil nastavení správné teploty pro jakékoli tkaniny. A zanedlouho došlo i na napařovačky – model značky Hoover z roku 1952 měl otvory pro únik páry umístěny ještě po stranách

První stroj na míchání, šlehání a hnětení sestavil v roce 1908 Herbert Johnson, širší uplatnění však mixéry a roboty našly až v šedesátých a sedmdesátých letech. Dnes umožňují řadu funkcí, o kterých se kdysi hospodyňkám ani nesnilo. Kuchyňský robot kMIX Stripes od Kenwoodu má plynule nastavitelnou rychlost, funkci promíchávání pro zapracování dodatečných ingrediencí a design ve veselých jarních barvách.

později se do kupy mokrého prádla bušilo prknem nebo se jím mlátilo o hladký kámen v potoce. Naše prababičky už pátek co pátek bojovaly s velkým prádlem u necek s valchou, kartáčem a mýdlem z živočišného tuku.

První prací stroje se používaly především v textilních manufakturách. V roce 1691 získal patent ručního průmyslového stroje na praní Angličan John Tyzacke, v Německu měla první „pračka“ míchací lopatky (1767). Děrovaný buben, který odstředivou silou snadno zbavoval prádlo špinavé vody, později sestavil Francouz Petzold. V českých zemích se dřevěné prací stroje začaly objevovat v polovině 19. století. První mechanickou pračku (s názvem IDEAL) vyrobila specializovaná firma Hobza a spol. z Hranic na Moravě.

Podstatnou změnu přineslo zavedení elektřiny do městských domácností začátkem 20. století. Zřejmě první elektrickou pračku představil v roce

1906 Američan Alva Fischer, skutečná „automatka“ s vlastnostmi, jaké mají ty dnešní, se však zrodila až na konci druhé světové války v USA. V Evropě začaly plně automatizované celokovové pračky s bubnem plněným předními prosklenými dvířky počátkem šedesátých let pásové vyrábět německé firmy AEG a Miele.

Od té doby se pračky stále technicky vylepšují, snižují spotřebu vody i energie a s ohledem na ekologii se vyvíjejí i prací prostředky. Teď už jen zbývá, aby vědci objevili stroj na třídění bílého a barevného prádla, jemného, ložního...

JAKO ZRCADLO

Další z vynálezů pro ženy má dokonce i ženskou autorku. V roce 1886 získala Josephine Cochrane patent na „stroj na mytí nádobí“. Dnešní myčky jsou samozřejmě mnohem sofistikovanější a energeticky úspornější, ale základní princip, který Josephine

vymyslela a sama několikrát vylepšila, se příliš nezměnil. Jako žena z vyšší společnosti musela často pořádat společenské večírky – s kopou špinavého nádobí na jejich konci. A protože služebnictvo k jeho mytí nepřístupovalo zrovna šetrně, porcelán i sklo trpěly (někdy i zcela dotrpěly). Nejprve si změřila své nádobí a začala s vytvářením určitých drátěných držáků na talířky a hrníčky, aby nádobí mohla dobře uchytit a to při mytí zůstalo na svém místě. Držáky umístila na kruh, který naplocho vložila do měděného kotle na vodu. Motor otáčel kruhem, zatímco mydlíková voda tryskala ze dna kotle a zároveň přšela na nádobí. V roce 1893 se díky finanční podpoře 200 žen se svojí myčkou zúčastnila Světové výstavy, kde získala nejvyšší cenu a pro svoji právě založenou společnost významné zakázky od hotelů a restaurací. Po její smrti změnila firma několikrát majitele i jméno a nakonec se pod názvem KitchenAid stala součástí společnosti Whirlpool.

Za vším hledej ženu aneb ženy objevitelky

Existuje jen málo věcí, které by žena nezládla stejně jako muž. Není proto divu, že i některé zásadní objevy jsou zčásti nebo výhradně dílem ženské mysli. Tady je jen pár z těch nejzajímavějších...

Mary Dixon Kies: I. patent pro ženu vydaný ve Spojených státech – vymyslela proces,

jak dohromady utkat hedvábi a slaměná stébla pro dámské klobouky (1809)
Tabitha Babbitt: kotoučová pila (1813)

Sarah Mather: ponorkový dalekohled a světla (1864)

Martha J. Coston: světlicový systém pro námořní signalizaci (1871)

Maria E. Beasley: záchranný

člun (1880)

Sarah Boone: žehlicí prknem (1892)

Maria Curie-Skłodowska: spoluobjevila radium

a polonium (1898), Nobelovy ceny za fyziku a za chemii

Mary Anderson: stěračče (1903)

Melitta Bentz: filtry pro překapávanou kávu (1908)

Carrie B. Averill: nosítko na dítě, tzv. „klokanka“ (1912)

Mary Phelps Jacobs: podprsenka (1913)

Marjorie Joyner: trvalá na vlasy (1928)

Hedy Lamarr: spektrum s kmitavým šířením – využito pro torpédový obranný systém i např. v technologiích mobilních telefonů (1942)

Virginia Apgar: tzv. Apgar skóre – systém hodnocení zdravotního stavu novorozence (1949)

Gertrude B. Elion: lék na léčbu leukémie (1953), Nobelova cena

Stephanie Kwolek: kevlar – neprůstřelné vesty a přilby, radiální pneumatiky, lyže a snowboard (1964)

Porazte únavu. Navždy.

Možná to zažíváte také. Únava, dlouhodobý stres, časté nemoci.

Když večer zavřete oči, neodbytné myšlenky na zítřejší shon vám nedají klidně spát. Snažíte se relaxovat, objednáte se i na masáž...

Jenže ani tehdy vám z mysli nezmizí dotěrné záblesky povinností.

Uvolnění zkrátka nepřichází. Zatímco jsme se přizpůsobili současnému hektickému tempu, zásadní dovednosti vedoucí ke zdravému životu, relaxaci či pro mnohé tak banální záležitost, jakou je správné dýchání, většina z nás stále neovládá.

Kdykoli pocítujeme úzkost nebo jsme ve stresu, svaly se napnou a v těle se objeví nepříjemné pocity, například bolesti hlavy či sevření hrudi. Pokud jsme dlouhodobě vyčerpaní, mozek nedokáže vypnout. To všechno jsou nebezpečné symptomy, výstražné světlo, varování. V tu chvíli je potřeba zatáhnout za záchrannou brzdu a věnovat se relaxaci.

Ta totiž odstraňuje napětí a zvyšuje odolnost vůči stresu. Během ní se organismus regeneruje mnohem víc než při spánku. Jenže naučit se správně relaxovat není jen tak.

V Thajsku, Indii či třeba na Srí Lance se provozují ozdravná centra, kde se hosté po několika týdnech učí relaxovat, správně dýchat, meditovat a užívají si rozmanité masáže. Od rána do večera procházejí léčebnými kúrami a zbytek dne lenoší pod stromy nebo třeba cvičí tai-chi. Mají za úkol naučit se intenzivně vnímat nejen přírodu kolem, ale i to, co se děje v jejich vnitřním světě. Mnoho lidí má problémy zvládnout první dny nezvyklého klidu, bojují s pocitem, že by měli „něco“ aktivně dělat. „I já jsem z toho byla zpočátku nespá,“ přiznává Irena

Text **Petra Doležalová**
Fotografie **Libor Špaček**

Oesterreicher, majitelka Wellness Rooseveltova. Do jednoho takového střediska zdraví ji přivedlo totální vyčerpání. „Trpěla jsem únavovým syndromem, už jen vstát ráno z postele mě stálo ohromné přemáhání. Byla jsem zoufalá, při mém pracovním vytížení to byla pohroma.“ Třítýdenní kúra jí ale vrátila energii do žil. „Když jsem pak přijela domů, nejenže jsem byla ohromně nabitá, ale někteří mě podezřívali, že jsem prodělala plastickou operaci,“ vzpomíná se smíchem. Pod vlivem zkušeností ze Srí Lanky se rozhodla rozšířit relaxační centrum v Rooseveltově ulici v Praze 6, které zpočátku nabízelo jen populární thajské masáže. „Wellness není jen o masáží. Jedná se především o filozofii, v níž se protíná relaxace, zdraví a harmonie. Proto dbáme na komplexnost služeb zahrnujících cvičení, celostní medicínu, masáže, kosmetiku, výživové poradenství, ale třeba i jógu.“ Společně se svým mužem se pro inspiraci rozjeli do vyhlášených wellness center ve světě, nasávali jejich atmosféru a postupně budovali místo, kde by i v Praze měli klienti možnost trénovat harmonizaci duše i těla. Do atmosféry oázy klidu vtiskl svůj rukopis i architekt Bořek Šípek, který navrhoval interiér. Milovník Asie zvolil výrazné barvy jednotlivých místností, které ještě více rozehrávají jeho nezaměnitelná svítidla.

ENERGIE DO LATĚ

Za největší lákadlo útulného centra považuje Irena Oesterreicher odbornost a zkušenosti svých terapeutů a lektorů. „Dlouho a pečlivě jsme vybírali. Však uvidíte sama,“ usmívá se a představuje mi drobného terapeuta Sathiho. Vede mě do příjemné zadní místnosti, určené pro léčebnou ájurvédskou olejovou masáž Abhyangam. Sathi pochází ze Srí Lanky, kde působil jako lékař v jednom z místních center. Uléhám na stůl a terapeut vybírá jeden z přírodních bylinných olejů, který si nechává dovážet z domova. Oleje lisované za studena v sobě spojují byliny i aroma účinné látky a mají nejen vyživující, ale i čistící účinek na pokožku, tkáně a klouby. „Když se používají pravidelně, podporují funkci látkové výměny a vylučování nestrávených látek, které se hromadí v těle a mohou způsobit nerovnováhu tělesných energií váty, pittы, kaphy – tři základních principů,“ vysvětluje mi. „Myslím, že tento by vám mohl pomoci.“ Hm, což o to, voní opravdu příjemně. Sathi mi hbitými pohyby začíná masírovat kůži. Cítím, jak se moje zmrzlé nohy rychle rozehřívají. Dozvídám se, že na rozdíl od většiny evropských masáží nepůsobí ájurvéda jen na jednotlivé orgány a části těla, ale podporuje cirkulaci, přináší buňkám v tkáních živiny, odvádí toxiny a odpadní látky. Masáž považuje ájurvéda za jeden z klíčových faktorů dlouhověkosti, protože kontroluje hlavní dóšu (energii) v těle – vátu. Váta převažuje ve vyšším věku a postupně vysušuje organismus. Masáž tak brání předčasnému stárnutí.

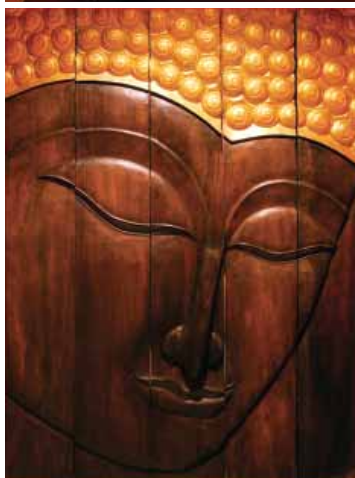
Krev v těle se mi příjemně rozproudila. „Tak a teď si uvolněte pravé chodidlo, kotník, koleno...“

Centrum nabízí komplexní služby zahrnující cvičení, celostní medicínu, masáže, kosmetiku, výživové poradenství, ale třeba i jógu.

Do atmosféry oázy klidu vtiskl svůj rukopis architekt Bořek Šípek.

Pět tisíc let stará, uznávaná terapie, užívaná v mnoha asijských zemích – říká se jí masáž třetího oka, centra vitality nebo také Sidharta.

nabádá mě Sathi postupně dál. Když mi tam vyskočí nějaká myšlenka, klidně ji mám nechat plynout, vysvětluje klidným hlasem. Zprvu to moc nejde, neodbytné myšlenky bojují o pozornost. Až intenzivní zaměření na prodýchávání v místech podle směřování terapeuta zabírá. Z hlubokého uvolnění, kdy má mysl vplula do klidného prostoru, mě vytrhává jemné cinknutí tibetských zvonků.

DECH JAKO ŘEKA

Soustředění se na dýchání je nejen základem relaxace, ale i spousty terapií. Mnoho civilizačních chorob se dá odstranit nebo aspoň zmírnit, pokud

se pacient naučí správně dýchat. Většina z nás se nenadechuje ani nevydechuje naplno. Organismus se tak málo okysličuje a kyslík, ten je hlavní „potravou“ krve. Většina zdravotních problémů má přímou souvislost právě s krví.

Metody správného dýchání učí i jedna z certifikovaných lektorek jógy, Jumiko. Ve svém rodném Japonsku a později v New Yorku studovala aromaterapii, ájurvédu a různé druhy jógy. Při svých hodinách v centru Rooseveltova dbá hlavně na to, aby se její svěřenci soustředili na dýchání, a tělo nenutí do žádných póz, které by vám mohly být nepříjemné. „Dech je jako váš vůdce,“ vysvětluje

Sathi pochází ze Srí Lanky. Odbornost a zkušenosti jeho i ostatních terapeutů a lektorů považuje Irena Oesterreicher (dole) za největší lákadlo útulného centra.

klidným hlasem. Ke cvičení používá Jumiko éterické oleje a pro naši hodinu vybrala grepový, jak sama říká – jarně svěží vůni. „Pomáhá ještě lépe uvědomovat si dech.“ Zapálí svíčky, pustí příjemnou hudbu a hodinu započne zazvoněním na tibetské zvonky.

Jumiko postupuje přes základní pozice a stále zdůrazňuje dýchání. Snažím se držet tempo s jejím hlasitým nádechem a výdechem, soustředím se na obrazy, které si mám představovat, i na jednotlivé pozice. Je docela náročné tohle všechno stíhat. Zjišťuji, jak jsou mi některé polohy, zvláště ty protahovací, příjemné. Nejlepší je, že při takové koncentraci opravdu nemám prostor na žádné jiné myšlenky a jen vnímám příjemnou energii a klid. Vizualizace míst i zvuků jde už sama od sebe. Dech je prý jako řeka, která nás vede z jedné pozice (ásany) do druhé. V ájurvédě se levá nosní dírka bere jako měsíční, ochlazující, a pravá jako sluneční, tedy oteplovající. Práce těchto dutin řídí automaticky harmonii v celém těle.

MASÁŽ TŘETÍHO OKA

Ležím na lůžku a soustředím se jen na tenký pramínek horkého aromatického oleje, který mi stéká na čelo z úzkého otvoru speciální nádoby. Sathi, srílanský terapeut, ho jemně rozlévá pět centimetrů na levou, pět na pravou stranu. Zbytek oleje mi skapává po vlasech do mosazné nádoby. Zvláštní pocit, jako by mi olej hladil myšlenky i samotný mozek. Nepříjemné, vlezlé obrazy povinností tiše odplovají a já se propadám kamsi do světa lákavého

klidu. Zpovzdálí ke mně doléhají příjemné tóny relaxačních melodií a vůně přírodních olejů mi intenzivně zaplavuje každou buňku těla. Mám pocit, že vcházím do jiné dimenze. Místa tak klidného a harmonického, že se mi z něj nechce vrátet zpět.

Říká se jí masáž třetího oka, centra vitality nebo také Sidharta. Pět tisíc let stará, uznávaná terapie, užívaná v mnoha asijských zemích, je prý účinná při léčbě poruch spánku, bolestech hlavy, při únavě způsobené mentálním vypětím nebo poruchách nervového systému. Jedná se o tradiční ájurvédskou techniku, při které se po dobu asi 45 minut působí tenkým proudem teplého oleje na oblast čela a tzv. „třetí oko“ – vitální centrum, šestou čakru. Tím dochází k hlubokému uvolnění nervového systému. Z těla se vylučují nahromaděné toxiny způsobující nemoci a zároveň se vyživují tkáně. Současně se po celou dobu jemně masíruje kůže pod vlasy a zadní část temene hlavy. Na masáž Sathi používá speciální olej, který vyživuje pokožku a dodává vlasům lesk a sílu.

Jemným tlakem prstů mi masíruje obličej a na znamení konce procedury zazvoní tibetskými zvonky. Nechce se mi vstávat, připadá mi, jako by se mi zdál dlouhý sen. Hluboká relaxace těla a myslí se podařila. Ale k viditelným výsledkům omlazení a důkladnému pročištění vyžaduje tato kúra opakování. Sathi přiznává, že jemu samotnému se po této proceduře stýská, v centru na Srí Lance jich prý absolvoval aspoň pět set, to když učil své mladé žáky. „Ale jen málokdy jsem úplně vypnul – hlídal jsem, zda dodržuji správné pohyby a techniku,“ směje se.

„Ájurvéda nejsou jen masáže. Jde o nejstarší celostní systém léčby vedoucí k vyváženosti celé lidské osobnosti v souladu s přírodou. Vychází z toho, že přirozeností organismu je být v rovnováze, tedy zdravý.“

Wellness Rooseveltova

Ájurvédská jóga

V ájurvédské józe pracujeme s pěti elementy – prostor (éter), vzduch, oheň, voda a země. Hlavní soustředění spočívá na posledním, nejtěžším elementu – zemi. Jelikož jsme v našem stylu života většinou „v naší hlavě“, a hlava je nejdál od země (v oblacích, v éteru, ve vzduchu), typickou nerovnováhu v naší společnosti je příliš mnoho vzduchu a éteru. To se pak projevuje zbrklostí, zapomínáním,

skákáním z jedné věci na druhou, ale také zácpou, chladem a bolestmi zad a kloubů. Neefektivnějším způsobem, jak snížit éter a vzduch, je zvýšit element země. Proto ájurvédská jóga klade velký důraz na uzemňování a zvyšování elementu země v našem těle a mysli.

Sladké uvolnění

Medová masáž je osvědčená detoxikační a léčivá metoda, známá již po staletí. Blahodárné účinky

mezi využívali staří Číňané, ale i Arabové či vzdělání Egypťané. Je jednou z ájurvédských technik, jelikož se zaměřuje na kombinaci vědomí a zdraví. Při masáži se pomocí kompresních masérských tahů uvolňují z organismu staré usazeniny a jedy až do hloubky tělesných tkání, kde byly usazené. Masírováním reflexních zón dochází i k blahodárnému ovlivňování různých orgánů v lidském těle. Medová masáž je účinným prostředkem

v boji s civilizačními problémy, jakými jsou stres a napětí, nervové poruchy, znečištění organismu toxickými látkami vlivem prostředí, nevhodných potravin či léků, alergie, revmatické choroby svalů a kloubů, žaludeční a střevní poruchy, chronická rýma, choroby vedlejších dutin, chronický únavový syndrom, bolesti hlavy, poruchy nervů, potíže s usínáním a spánkem nebo deprese.

www.centrum-relaxace.cz

Sezonní menu

Text **Pavlina Zelníčková**
a **Petra Doležalová**
Fotografie archiv

Umění k zapůjčení

V lednu odstartoval jedinečný neziskový projekt v oblasti vizuálního umění, který pomáhá mladým umělcům v začátcích kariéry – ArtBanka. ArtBanka je galerií a zároveň půjčovnou uměleckých děl. Za jejím zřízením stojí snaha výrazně podpořit mladé umělce nákupem jejich děl za přiměřenou cenu. Nakoupená díla budou zůstávat v kolekci ArtBanky a budou vždy na určitou dobu pronajímána na české ambasády, do úřadů, do prestižních společností veřejné i privátní sféry. Kvalita děl je zaručena odborným dohledem významných osobností z řad kritiků, kurátorů a historiků umění. Z příjmů za pronájem bude generován fond na nové akvizice a další projekty podporující mladé umění. Vzniká tu tak unikátní kolekce složená výlučně z prací absolventů a umělců několik let po škole, která zatím nemá v ČR obdobu. I vy si můžete vybrat výtvarný kousek podle svého vkusu, a povýšit tak svou kancelář na prestižní galerii. To nejlepší z mladého českého a slovenského umění najdete již brzy na webových stránkách.

www.artbanka.cz

Staročeské Velikonoce v Toulcově dvoře

Velikonoce nejsou jen nejdůležitějším křesťanským obdobím, jsou to i svátky jara a znovuprobuzené přírody. Po celé republice se v tuto dobu konají různé slavnosti, trhy a jarmarky. Jedním z nich je i staročeský velikonoční jarmark v Toulcově dvoře. Na tomto tradičním jarním setkání s přírodou, zvyklostmi a lidovými řemesly budete mít možnost vyrobit si

Znojemský festival vína

Teplé jarní slunce zve na zajímavé výlety. Příjemným tipem na víkend může být třeba návštěva jižní Moravy. A když k tomu ještě hraje hudba a vy popijíte dobré vínko... Festival vína VOC Znojmo, který je unikátní oslavou tohoto zlatavého moku, místního folkloru a vyhlášené gastronomie, se v neděli 8. května uskuteční již potřetí. Stejně jako v loňském roce, kdy slavnosti přilákaly do ulic historického města na tři tisíce návštěvníků, i letos bude pro hosty festivalu připravena degustace všech certifikovaných vín VOC Znojmo a vinaři tu představí kompletní ročník 2010 znojemského apelačního systému. Ochutnávky bude doprovázet celá řada kulturních akcí – vystoupí například zpěvačka a cimbalistka Zuzana Lapčáková či písničkář Vlasta Redl, slavnostní den bude moderovat Saša Rašilov. Festival se uskuteční již tradičně na Horním náměstí.

v připravených dílničkách píšťalku, pomlázku nebo řehtačku či upéct ptáčky z kynutého těsta. Kdo na ruční práce moc není, může si nějakou maličkost ze dřeva, látky, kovu či skla zakoupit. Mlsné jazyčky pak uspokojí kousek ovčího sýra nebo dobrá domácí buchta. Přitom se seznámíte s nejrůznějšími „starými“ řemesly, k tomu všemu vám zazpívá a zatancuje několik převážně dětských folklorních souborů. A až vynesou Morenu, jaro se může vrátit.

9. dubna, Praha-Hostivař, Středisko ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův dvůr

Dorotheum draží umění a starožitnosti

Nejstarší a zároveň největší aukční dům na evropském kontinentě, Dorotheum, má za sebou již tři století činnosti. Stovka jeho specialistů uspořádá každý rok asi šest set aukcí. Česká pobočka Dorothea přichystala na 21. květen již druhou letošní aukci umění a starožitností. Proběhne jako obvykle v hotelu Marriott na Praze I a dražit se začne od 14 hodin. Zřejmě největším bonbonkem v nabídce aukce bude olej Emila Filly Zátíší s ovocem, jehož vyvolávací cena začne na částce dvou a půl milionu korun. Kromě obrazů budou draženy také šperky, nábytek, porcelán a sklo. Na aukci může dorazit každý, kdo hodlá investovat do umění nebo si třeba chce pořídit nějaký

zajímavý kousek jen tak pro radost. Vítán je ale i ten, kdo se chce pouze podívat, jak taková aukce probíhá...

21. května ve 14.00, Praha, hotel Marriott

Charitativní závod dračích lodí

Závody dračích lodí jsou jedním z nejtýmovějších sportů na světě. Záleží při nich na společné práci všech členů posádky, na jejich souhře a touze po vítězství. Své místo si už našly i na olympiádě. Kromě sportu je to ale také zábava a společenská událost. Na charitativním závodě dračích lodí, který 28. května pořádá na Střeleckém ostrově pražský Rotary klub, si můžete tento starodávný vodní sport sami vyzkoušet. Okusíte vzrušující atmosféru závodu, užijete si spoustu zábavy a zároveň podpoříte dobrou věc. K účasti ani nepotřebujete žádné předchozí zkušenosti z oblasti dragonboatingu. Organizátoři poskytnou vše potřebné – lodě, záchranné vesty, instruktaž i bezpečnostní systém. Stačí se do konce března přihlásit, přijít a pak už jen se svým týmem vyplout. Pro ty, kdo chtějí závod sledovat ze břehu, je připraven pestrý a zábavný doprovodný program. Skvělá příležitost strávit čas společně a zažít přitom spoustu zábavy.

28. května, Praha, Střelecký ostrov

Kulturní tipy

Festival otevře tradiční Smetanův cyklus symfonických básní Má vlast, tentokrát pod taktovkou Jiřího Bělohlávky.

Šestašedesáté Pražské jaro

Letošní tóny Pražského jara, jehož generálním partnerem je již tradičně Česká spořitelna, se ponosou ve znamení Gustava Mahlera a jeho monumentálního symfonického díla. Zcela mimořádná bude také sestava symfonických orchestrů: vystoupí tu vedle sebe například Berlínští filharmonikové, Newyorská filharmonie a San Francisco Symphony. Festival otevře tradiční cyklus Smetanových symfonických básní *Má vlast*, tentokrát pod taktovkou Jiřího Bělohlávky v provedení Symfonického orchestru Pražské konzervatoře, která letos slaví 200 let od svého založení. Z řady dalších zajímavých koncertů a vystoupení pak máte například možnost porovnat světové houslové virtuosity Juliana Rachlina, Christiana Tetzlaffa, Lisy Batiashvili a Roberta McDuffieho. Vůbec poprvé v Praze vystoupí americká sopranistka, čtyřnásobná držitelka Grammy Awards a vyhledávaná představitelka mozartovských rolí – Dawn Upshaw. Ovšem největším lákadlem i pro ty, kdo se zrovna nepovažují za odborníky na vážnou hudbu, je americký herec, režisér a producent John Malkovich. Všestranný umělec bude hlavním protagonistou originálního hudebního moritátu *Pekelná komedie*, kombinujícího skutečný příběh rakouského sériového vraha Jacka Unterwegera s hudbou světových klasiků.

12. května–4. června, Praha

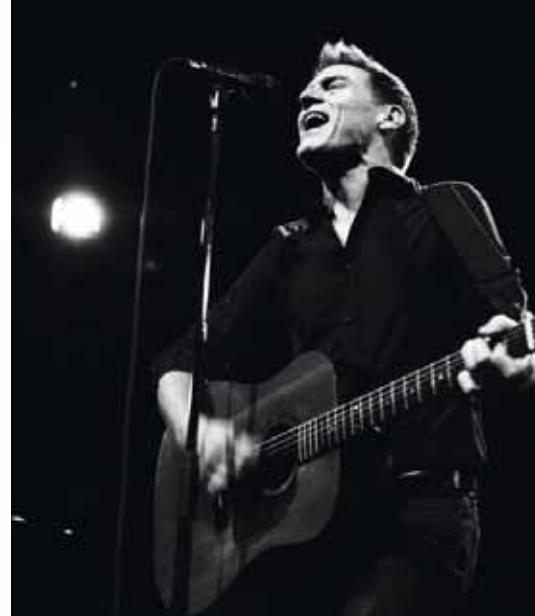
Poprvé v Praze vystoupí americká sopranistka, čtyřnásobná držitelka Grammy Awards – Dawn Upshaw.

Sen noci shakespearovské

Milovníci největšího anglického dramatika mají v květnu možnost spatřit jedinečný počín. Jevištní koláž *Sen noci shakespearovské* otevře letošní druhý ročník mezinárodního festivalu *Divadelní svět Brno*. Jde o komponované představení, jež vznikne za účasti většiny brněnských souborů – činoherního a operního souboru Národního divadla Brno, Divadla Husa na provázku, HaDivadla, Divadla Radost, Městského divadla Brno, studentů divadelní fakulty JAMU, divadla Polárka, BURANTEATRU a dalších uskupení – na motivy her Williama Shakespeara. Každý z těchto souborů má za úkol formou skeče, digestu, variace či komprimace předvést jednu z vybraných her stratfordského barda, a to zhruba v deseti minutách. Jednotlivé inscenační příspěvky všech divadel pak budou pod režii Stana Slováka skloubeny v jediný kompaktní celek.

28. května, Městské divadlo Brno

Každý ze zúčastněných souborů má za úkol zhruba v deseti minutách ztvárnit jednu ze Shakespearových her.

Bryan Adams zazpívá v Praze

V červnu rozdává pražskou O2 arenu nadšené fanyšky kanadského rockového zpěváka, kytaristy, skladatele a v neposlední řadě fotografa, držitele řady hudebních i filmových ocenění (za scénickou hudbu) Bryana Adamse. Zpěvákovo letošní turné se zaměřuje hlavně na poslední album *Bare Bones* obsahující všechny zásadní skladby jeho dosavadní kariéry v koncertním provedení. Na pražském koncertě by proto neměly chybět nové ani starší hity a neznámější Adamsovy skladby jako *All for Love*, balada *Please Forgive Me* či jeho nejúspěšnější singl s písní *Everything I Do I Do It for You*, která počátkem devadesátých let rozněžnila nejedno srdce divaček nejslavnější filmové verze o sherwoodském králi zbojníků. Červnový koncert bude Adamsovým čtvrtým vystoupením v České republice od roku 1999, kdy tento bard (nejen) romantických ploužáků vystoupil poprvé, na rockovém festivalu v kempu Džbán.

19. června, Praha, O2 arena

Bystřické zámecké slavnosti 2011

Město Bystřice pod Hostýnem, ležící na úpatí Hostýnských vrchů, je vstupní branou k jednomu z nejvýznamnějších poutních míst Moravy, Svatému Hostýnu. Návštěvníci sem však po celý rok míří nejen na církevní poutě, toulky přírodou, či za cyklovýlety, ale i za řadou zajímavých kulturních akcí. Tou zřejmě nejvýznamnější je mezinárodní festival komorní hudby, mluveného slova a výtvarného umění Bystřické zámecké slavnosti. Každoročně, již od roku 1994, se počátkem léta zájemcům o kulturní zážitky otevírají brány bystřického zámku, který slouží také jako muzeum, galerie a koncertní sál. Na festivalu, který je součástí cyklu hudebních a uměleckých akcí České kulturní slavnosti, se za dlouhá léta své existence vystřídali přední čeští i zahraniční umělci.

4.–19. června, Bystřice pod Hostýnem

Text **Pavčina Zelníčková** Fotografie **archiv**

Alvar Aalto v Křehkém

V půli března byla v galerii Křehký, sídlící v bývalé „šunkové“ továrně v pražských Holešovicích, zahájena výstava s poněkud krkolomným názvem Miksi rakastamme Alvara Aaltoa? neboli Proč milujeme Alvara Aalta? Je věnována osobnosti finského architekta a designéra Alvara Aalta a produktům jeho značky Artek. Představí se tu však i další výtvarníci a designové značky z Česka i ze zahraničí, to vše pod vedením kurátorů Jany Zielinske a Jiřího Macka a ve speciální, takřka scénické instalaci Maxima Velčovského, která evokuje finskou krajinu. Alvar Aalto (1898–1976) je autorem řady významných finských staveb, v nichž dokázal propojit moderní architektonické styly s finskou tradicí a přírodními materiály. Do povědomí světové designové scény vstoupil v roce 1935, kdy společně se svojí manželkou Aino a kolegy Mairem Gullichsenem a Nilsem-Gustavem Hahlem založili značku Artek, která se jako první na světě zaměřila na design a výrobu nábytku z ohýbané překližky a jejímž mottem bylo „prodávat nábytek a propagovat moderní kulturu bydlení prostřednictvím výstav a dalších vzdělávacích programů“. V roce 2010 oslavil Artek výročí 75 let od svého založení a galerie Křehký se stala prvním a exkluzivním distributorem značky v České republice.

Do 30. dubna, Praha-Holešovice, galerie Křehký

**Tisíce tanečníků
provedou noci
špičkoví světoví DJ's
současnosti.**

Sensation: oslavte život!

Již popáté se v pražské O2 areně sejdou tisíce tancechtivých nadšců z celého světa na světoznámé taneční show Sensation, která se tentokrát navrací ke kořenům houseové hudby. Letošní podtitul této smyslné a nezapomenutelné noci – Celebrate Life – slibuje unikátní atmosféru a jedinečný projev sounáležitosti. Tisíce tanečníků provedou touto nocí špičkoví světoví DJ's, kteří prezentují tu nejlepší house music současnosti: Mr. White, AN21 & Max Vangeli, Sharam, Hardwell, Fedde le Grand a Joris Voorn & 2000 AND ONE.

28. května, Praha, O2 arena

Výstava je věnována osobnosti finského architekta a designéra Alvara Aalta.

55. ročník Tanvaldské hudební jaro

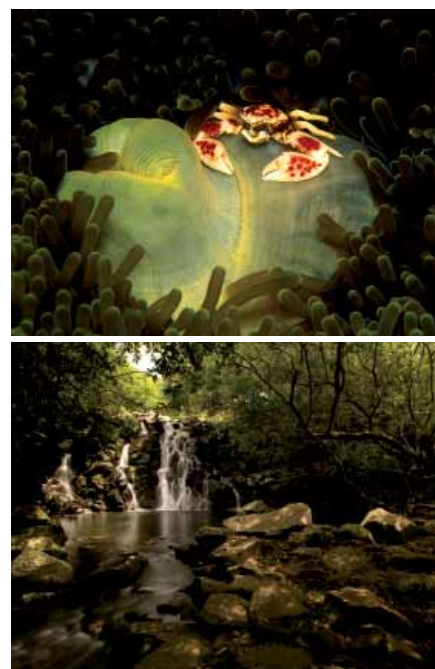
Mezi nejstarší hudební festivaly v moderní historii českého státu patří cyklus hudebních akcí Tanvaldské hudební jaro. Festival byl založen v roce 1957 a za dobu své existence představil publiku úctyhodnou řadu koncertů v interpretaci nejlepších umělců a hudebních těles, mezi kterými nechyběla ani Česká filharmonie. Od roku 2003 se Tanvaldské hudební jaro stalo součástí Českých kulturních slavností. Letos vedle sebe vystoupí například žáci tanvaldské základní umělecké školy, kytarista Lubomír Brabec, Smetanovo trio či vítěz soutěže Pražské jaro, varhaník Pavel Černý. Festival je pořádán občanským sdružením Česká kultura ve spolupráci s Městem Tanvald.

15. dubna–27. května, Tanvald

Útěky do světa ticha

Galerie Kinský otevírá na konci dubna v prostorách zrekonstruovaného zámku v Kostelci nad Orlicí letošní výstavní sezonu. Třináct komnat přenesle návštěvníky do hlubin oceánu i míst jedněch z nejkrásnějších ostrovů na Zemi prostřednictvím fotografií autorské dvojice projektu Útěk na Mauricius a Útěk na Tahiti. V jednom ze sálů představí Libor Špaček i podvodní makrosvět Filipín a ochlazující protipól žhavému slunci přinese poklid fotografií a poezie Petry Doležalové z její první tvorby Dotečky Severu. Třináctá komnata pak odhalí černobílé akty pod vodní hladinou. Rozsáhlou výstavní kolekci doplní i promítání společných dobrodružných dokumentů autorů.

*Otevřeno o víkendech od 30. dubna do 26. června,
zámek Kinských – Kostelec nad Orlicí*

Neprodejné akcie skončí v nadačním fondu

Od poloviny minulého roku nahradil Středisko cenných papírů (SCP) Centrální depozitář cenných papírů (CDCP). Zatímco na přepážce SCP mohl provést transakci s cennými papíry každý, kdo v něm měl účet, do Centrálního depozitáře se dostanete jen prostřednictvím obchodníka s cennými papíry. Místo neobvyklé a rizikové praxe SCP tak Centrální depozitář funguje, slovy generální ředitelky **Heleny Čacké**, podle mezinárodních zvyklostí. Pro řadu drobných investorů to ale znamená platit i za držení cenných papírů.

Text **František Mašek**, www.penize.cz Fotografie **archiv**

K čemu slouží Centrální depozitář cenných papírů?

Je to instituce založená podle speciálních ustanovení zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Má dvě základní funkce – vede registr cenných papírů a vedle toho řídí vypořádání cenných papírů. Zajišťuje tedy převody cenných papírů ve svém registru a převody peněz přes platební systém ČNB při obchodech na pražské burze nebo jiných transakcích (třeba u dědictví), a to v elektronické podobě.

Většina českých cenných papírů totiž nemá listinnou podobu, známou z filmů pro pamětníky, ale tzv. dematerializovanou. Jde o elektronickou formu zápisu v počítačích.

Depozitář také řídí veškerá rizika spojená s vypořádáním obchodů s cennými papíry, včetně správy garančního fondu burzy. Zúčtovává i obchody uzavřené na Energetické burze v Praze.

Kolik cenných papírů Centrální depozitář vede?

Je to 960 emisí akcií a 300 emisí dluhopisů. Asi 600 akcií připadá na účty aktivních firem, zbývajících 360 patří firmám v konkurzu nebo v likvidaci. CDCP je vede až do jejich zániku. Správa účtů cenných papírů těchto 360 firem je bezplatná. Díky napojení na zahraniční depozitář Clearstream může vést i účty zahraničních cenných papírů. V CDCP je také registrováno asi 1,7 milionu účtů majitelů cenných papírů. Přibližně 200 tisíc patří právnickým, zbytek fyzickým osobám.

Centrální depozitář má tedy dost výsadní postavení.

Ano, je dáno zákonem – aby mohl zahájit činnost, musel získat licenci od ČNB. Ta jeho aktivity reguluje a je zároveň takovým partnerem při zúčtování obchodů s cennými papíry, které depozitář vypořádává.

Všechny převody peněz v české měně při transakcích s cennými papíry iniciované Centrálním depozitářem totiž provádí zúčtovací centrum ČNB CERTIS.

Účastníky CDCP jsou banky a obchodníci s cennými papíry. Ti posílají do Depozitáře příkazy k vypořádání obchodů, většinou elektronicky. Ten je pak podle závazných pravidel zpracuje.

Centrální depozitář vznikl ze Střediska cenných papírů. V čem se SCP podobá a v čem se liší?

Stejně jako Středisko cenných papírů vede i Centrální depozitář registr českých zaknihovaných cenných papírů. To byla jediná funkce střediska. CDCP vede navíc registr cenných papírů vydaných v listinné podobě, registr zahraničních cenných papírů, hlavně těch, s nimiž se obchoduje na pražské burze, vypořádává obchody s cennými papíry a provádí další činnosti, které jsem zmínila.

Zatímco SCP platili za držení cenných papírů jen větší investoři, nyní se to týká daleko většího počtu osob. Proč?

Neznám statistiky, kolik investorů platilo SCP, Centrální depozitář ale pracuje na zcela jiném principu. Přístup do Střediska cenných papírů měl přes jeho přepážku každý, komu vedlo účet. To bylo poněkud neobvyklé a také velmi rizikové. V minulosti tak byly například pomocí zfalšovaných dokladů ukradeny cenné papíry z účtů v SCP. Do Centrálního depozitáře mají přístup jen instituce, kterým to umožňuje zákon a jsou regulovány ČNB. To je stav běžný v jiných zemích. Jsou to hlavně banky a obchodníci s cennými papíry. Na depozitář jsou elektronicky napojeni pracovníci těchto institucí, kteří jsou na komunikaci s CDCP vyškoleni. Je to proto, aby byly cenné papíry v CDCP vedeny bezpečněji. Za to je ale samozřejmě třeba něco zaplatit. Kdo

chce obchodovat s cennými papíry, musí je nejprve převést pod nějakého účastníka depozitáře, jehož služeb bude využívat. V poplatku banky je schován i poplatek za vedení cenných papírů na účtu, který zaplatí tento účastník Centrálnímu depozitáři.

Navíc v současné době drtivá část účtů stále ještě není převedena pod účastníky CDCP, je tedy na nezařazených účtech a za ty Centrální depozitář poplatky nevybírá. Tento stav ale bude třeba začít řešit, protože CDCP poskytuje službu správy cenných papírů na účtu i investorům, kteří mají cenné papíry vedeny v nezařazené evidenci.

Kolik peněz to drobného investora stojí? Existují cenné papíry, za jejichž evidenci v CDCP se neplatí?

Za držení cenných papírů, s nimiž se na trzích neobchoduje, a tudíž není známa jejich tržní cena, se platí podle nominální hodnoty. Při nominále v hodnotě 10 tisíc korun uhradí majitel za rok 56 korun. Centrální depozitář také na rozdíl od Střediska cenných papírů nevybírá poplatky od majitelů cenných papírů společností v konkurzu nebo likvidaci.

Řada cenných papírů se nedá prodat, jejich majitel by tak nově musel platit za jejich držení Centrálnímu depozitáři neomezeně dlouhou dobu. Pokud vám je někdo odkáže, je to vlastně danajský dar.

Jak jsem již uvedla, drtivá většina účtů, které patří drobným investorům, je bezplatně vedena v nezařazené evidenci. Pokud se bude někdo chtít některých cenných papírů zbavit, bude je moci darovat nadačnímu fondu, který CDCP k tomuto účelu založil. Za převod na tento fond nebude Centrální depozitář vybírat nic. Jak bude fond detailně fungovat, zveřejníme v brzké době.

Centrální depozitář vede 960 emisí akcií a 300 emisí dluhopisů.

WAKE

HemaGel je patentovaný hydrofilní gel s antioxidačními vlastnostmi

Nejběžnější indikace pro použití HemaGelu:

- odřeniny
- popáleniny
- řezná poranění
- puchýře
- opary
- pooperační stavy

Pro ty, co spálí slunce, je tu HemaGel

V ŽIVOTĚ JDE O VÍC NEŽ O PRVNÍ DOJEM. TŘEBA O PRVOTŘÍDNÍ DOJEM. A PROTO JE TU NOVÉ VOLVO S60 V PROVEDENÍ R-DESIGN.

- výkon až 304 koní • kožený tříramenný volant • pětipaprsková kola z lehkých slitin s diamantovým výbrusem
- speciálně šitá sportovní sedadla • sportovní hlavice řadicí páky a pedály • rally rozpěra mezi předními tlumiči
- rychlejší odezva řízení • o 15 mm snížený podvozek • o 15 % tužší odpružení • nové stabilizátory a tlumiče
- zadní difuzér s dvojitou koncovkou výfuku

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂: 5,3–8,9 l/100 km, 139–231 g/km

NOVÉ VOLVO S60 R-DESIGN
OSTRE.VOLVOCARS.CZ

Volvo. for life

